

LUTHERSK KIRKETIDENDE

INNHOLD

Medisin mot oppsplitting / To velbegrunnede standpunkt? - Del 1 / Jakta på den gode samtalen - stabsutvikling i praksis / Fra bokfronten / Fra bispedømmerådene og Kirkedepartementet

SØNDAGSTEKSTEN

- 14. søndag etter pinse - Astrid Sætrang Morvik
- 15. søndag etter pinse - Stephen Reid
- 16. søndag etter pinse - Jørund Midttun

Å leve som eit heilt menneske i møte med alle krefter som riv og slit i oss er meir enn vi kan takle som einskildtruande

Medisin mot oppsplitting

Ved starten av eit viktig, nytt halvår stansar eg opp ved biskop Martin Lønnebo si analyse av 1900-talets menneske, som ifylgje han valde *eller* i staden for og (i boka Van Goghs rom, som kom i norsk utgåve i fjor). Mellom anna i valet

mellom heilagt og profant, og mellom tru og vitskap. Sjølv meiner han at alt i livet bør bindast saman med eit og. Den store utfordringa er å halde saman, ikkje splitte. Om kyrkja skal bli marginalisert og utan inn-

verknad, bør ho absolutt velje *eller*, seier Lønnebo. Men det som krev mot og visdom er viljen til å binde saman.

Det kan ofte synast som ei uoverkomeleg vanskeleg øving, og mange truande har tilsynelatande gitt opp einskapsdraumen. Å leve som eit heilt menneske i møte med alle krefter som riv og slit i oss er meir enn vi kan takle som einskildtruande. Så er det heller ikkje den einsame rytteren som er idealet for den truande, men å la seg føye inn i heilskapen. Dei vanskelege spørsmåla kjem vi ingen veg med i einerom, men berre når vi stiller dei i lag, og når vi deler erfaringar med kvarandre. Det er som truande i fellesskap vi kan framvise ein motkultur og fasthalde dei verdiane som overlever skiftande moter og trendar. Og det er ikkje minst som truande i fellesskap vi kan fasthalde einskapen som konstituerer oss som søsken på trass av usemje i vanskelege einskildspørsmål.

I ei tid med så sterke brytingar er det avgjerande at vi søker til røtene våre for å finne fornying og ny kraft. Ikkje skal vi dysse ned problema i kyrkja, og heller ikkje bryte ut av henne, men vere lydhøyre for det Anden talar til oss om kva som hindrar oss i å vere kyrkje, og ta imot Andens vegleiing så vi kan finne vegen vidare. Det er ein ståande fare at vi byggjer opp eit så sjølvgåande apparat at verksemda i kyrkja ville halde fram utanfekta av om Gud trekte sin Ande tilbake. Autopiloten ville sikre at aktivitetane heldt fram.

Men igjen og igjen har Gud sett til sitt folk og forløyst det frå trengslene i denne verda, reinsa og fornya og istandsett det til tenesta for han. Framleis er han den same, han som var, og som er, og som kome skal. Det finst ingen betre medisin mot resignasjonen som brer seg, enn eit fornya syn av den oppstandne Kristus, han som kjem gjennom stengde dører av redsle og skam og helsar oss med sin fred. Oppsplitting av det som er heilt, er definitivt ikkje Guds veg, men heller den motsette rørsle. "Livets sønderbrutte deler" (NoS 650) får vi kome med til han som har heilskapens fylde og kan føye delane saman.

Det finst ingen betre medisin mot resignasjonen som brer seg enn eit fornya syn av den oppstandne Kristus

Det er Jesus som byggjer si kyrkje, og så lenge han er den same, er framtidsvona urokka, for kyrkja står og fell med han. Viss resultatet av trengslene kyrkja opplever i vår tid, kan bli at vi søker tilbake til røtene, og at visjonen om Jesu sanne lekam på jorda vert gjenoppliva, kan det vere at vi på nytt kan lære å tale om Gud til verda av i dag. Ved ord, men endå meir ved kyrkja sitt gamle kroppsspråk, diakonien. Det var ikkje minst samhaldet og kjærleiken mellom dei truande som gjorde at stadig nye vart lagt til kyrkjelyden i den fyrste tida.

JAN OTTO MYRSETH
jom@ringerike.kirken.no

To velbegrunnede standpunkt? – Del 1

En vurdering fra Lærerrådet ved Menighetsfakultetet av uttalelsen fra Lærenemnda i Den norske kirke:

Skriftforståelse og skriftbruk med særlig henblikk på homofilisaken¹

AV MENIGHETSAKULTETETS LÆRERRÅD

Innledning

Lærerrådet ved Det teologiske Menighetsfakultet gir med dette et bidrag til å drøfte uttalelsen fra Lærenemnda om *Skriftforståelse og skriftbruk med særlig henblikk på homofilisaken*. Gir uttalelsen fra Lærenemnda *en god nok begrunnelse for at Den norske kirke bør endre syn og praksis i homofilisaken*? Dette spørsmålet vil etter alt å dømme komme opp som sak på Kirkemøtet denne høsten. Her vil vi drøfte og ta stilling til om Kirkemøtet nå bør endre sine tidligere vedtak om homofilt samliv.

Den norske kirke har, som de fleste andre kristne kirker i verden, hittil ment at homofilt samliv ikke lar seg forene med en bibelsk begrunnet forståelse av menneskers seksualitet. Dette standpunktet blir nå utfordret fra flere hold og i mange land, særlig i Vesten.

Det er nødvendig at kirken stadig overprøver tradisjonelle oppfatninger i samlivsetikken, for å vurdere om de i dag uttrykker en saksvarende forståelse av Guds vilje med menneskelivet. Nå har Lærenemnda som kjent delt seg på midten når det gjelder synet på homofilt samliv i dag. Når så Kirkemøtet skal behandle homofilisaken, må representantene også ta stilling til den argumentasjonen som de to gruppene i Lærenemnda har stilt seg bak. Tilsier denne argumentasjonen at Kirkemøtet bør endre sitt vedtak fra 1997, der det heter at "personer som lever i homofilt samliv, ikke kan inneha kirkelig tjeneste som vigslet prest, diakon eller kateket"?

I *kapittel 1* nedenfor skal vi drøfte argumentasjonen i Lærenemnda for å endre kirkens syn

på homofilt samliv. I *kapittel 2* følger så en vurdering av argumentasjonen for å fastholde det tradisjonelle synet. På denne bakgrunnen vil vi så i *kapittel 3* ta opp spørsmålet om Kirkemøtet bør endre sitt vedtak fra 1997. Her vil vi også drøfte om kirken bør innføre liturgiske ordninger for velsignelse av partnerskap mellom homofile og mellom lesbiske. I *kapittel 4* sammenfatter vi så resultatene av drøftingene.

De medlemmene av Lærenemnda som støtter homofilt samliv, går inn for å endre kirkens syn. Dette er en viktig grunn til at vi har lagt størst vekt på å drøfte deres argumentasjon. Kirken har tradisjonelt, både i Det nye testamente og gjennom historien fram til vår tid, entydig fastholdt at seksuelt samliv hører til mellom mann og kvinne. Når homofilisørsmålet er omstridt i kirken, slik tilfelle er i dag, ligger det et særlig ansvar for begrunnelse på dem som går inn for at kirken skal endre syn. Men vi må også vurdere argumentasjonen til dem som vil opprettholde et tradisjonelt syn. I forhold til det spørsmålet som Kirkemøtet skal vurdere, ser vi likevel grunn til å sette et særlig søkelys på argumentasjonen for homofilt samliv. For selv om argumentasjonen for et tradisjonelt syn skulle være utilstrekkelig, så ville ikke det være god nok grunn til at kirken skal endre syn. I tillegg må det også kunne gis en overbevisende positiv begrunnelse for det alternative synet. Og den begrunnelsen må være minst like god som begrunnelsen for å opprettholde kirkens syn.

1 Vurdering av argumentasjonen for homofilt samliv

1.1 Homofilt samliv, kjønnspolaritet og skapelse

Et stort *flertall* i Lærenemnda er av den oppfatning at tekstene om homoseksuelle handlinger historisk er å forstå som uttrykk for Guds lov som gjelder for alle mennesker. Referanserammen for tekstene er skapelsesfortellingene, først og fremst hvordan mennesket er skapt til mann og kvinne som en del av skapelsens orden. Innenfor en slik ramme sier tekstene noe om hvordan mennesket som skapt skal leve etter Guds vilje (Lærenemnda s. 75).

I en merknad viser Kjetil Hafstad og Sevat Lappegard at de her tenker annerledes. De legger vekt på at kjønnsforskjellen, slik den uttrykkes i 1 Mos 1,27, ikke kan brukes til å stenge homofile ute fra seksuelt samliv. Tvert i mot kan homoseksuelle og lesbiske etter deres syn forstås som variasjoner innen arten menneske som skapt i Guds bilde (s. 76).

Selv om dette synet i første omgang fremføres bare av Hafstad og Lappegard, synes det likevel klart at det er denne forståelsen som har fått gjennomslag i den samlede argumentasjonen for homofilt samliv. Samtlige medlemmer som vil anerkjenne homofilt samliv, hevder nemlig senere i innstillingen at skapelsesfortellingene *ikke* kan forstås slik at kjønnsdifferensieringen og ekteskapet mellom mann og kvinne uttrykker en orden i skaperverket som utelukker *andre* former for samliv (s. 90, jf. s. 85). Denne konklusjonen begrunnes ved å knytte kjønnspolariteten primært til forplantningen. Det hevdes at det er videreføringen av slekten som står i fokus i skapelsestekstene. Og når Paulus ser homoseksuelle handlinger som feilrettet begær, har dette sammenheng med at barnløshet ble betraktet som en skam. Men disse forutsetninger er ikke lenger til stede.

Når vi i dag aksepterer at seksualiteten har en egenverdi ut over det å videreføre slekten, er det i følge halvparten av nemndas medlemmer et helt annet syn enn det vi finner hos Paulus, som kommer til uttrykk. Ingen skal kunne frakjennes muligheten for samliv og seksualitet. Med den viten vi i dag har om homoseksualitet,

er det vanskelig å avvise at homoseksualitet også kan tolkes som en variasjon innenfor arten menneske. Derfor må også alle underlegges de samme etiske krav. Det kan ikke kreves seksuell avholdenhet for homofile når det ikke kreves av heterofile. Homoseksuelt samliv i kjærlighet, trofasthet og oppofrelse kan derfor ikke være i strid med Guds skapervilje (s. 90f). I følge disse medlemmer av nemnda ligger vår tids forpliktende og likestilte homofile samliv mellom mennesker med grunnleggende homoseksuell orientering, ikke innenfor tekstens horisont (s. 91).

Etter vår mening legger denne argumentasjonen for stor vekt på forplantningsperspektivet i Bibelens ekteskapstekster. Videreføring av slekten står rett nok mer sentralt i bibelsk tenkning enn i dagens forståelse av parforhold og samliv. Men det er ikke det eneste perspektivet i skapelsestekstene. Dette får naturligvis også betydning for tolkningen av tekstene. I 1 Mos 2,24, der vi leser at mannen skal forlate sin far og mor og holde seg til sin kone, er barna ikke nevnt. Den grunnleggende relasjon her er den mellom mann og kvinne. Tilsvarende lyder hyllest til kjærligheten i Høysangen i GT uten at avkom er en del av horisonten. Heller ikke i Jesu undervisning om ekteskapet (Mark 10,1-10parr) er barn nevnt. Når det gjelder Paulus, så forutsetter han i 1 Kor 7 at samlivet mellom ektefelle har en egenverdi. Han anbefaler ektefeller seksuell tilgjengelighet overfor hverandre. Her har utfoldelse av seksualiteten ikke fokus på forplantning, men betraktes både som en gjensidig forpliktelse og som et vern mot fristelser.

1.2 Antikken og vår tid

Lærenemnda drøfter også et annet forhold av betydning for om tekstene om homoseksuelt samliv er relevante for vår tid: Kjente man i antikken til den formen for varige og stabile homofile samliv som det er tale om i dag? Spørsmålet om Paulus har kjent til homofilt samliv av denne typen, drøftes i utredningen (s. 62ff og s. 66ff). Det er utvilsomt slik at flere tekster fra antikken omtaler "ekteskap" mellom homofile menn. I Lærenemnda er det imidlertid uenighet om eksemplene på dette kun er sarkastiske og polemiske, eller om de også beskriver en sosial virkelighet.

Det er etter vår oppfatning riktig at eksemplene som omtaler ekteskap mellom menn, er holdt i en sarkastisk språkform. Satiren overdriver, men den gjør det med utgangspunkt i noe som er allment kjent innenfor kulturen. Hva Paulus har kjent til, kan ikke dokumenteres gjennom historiske studier av antikken. Men det antikke materialet taler heller for enn mot at han kunne kjenne stabile homofile forhold. Det er derfor ikke grunn til å svekke den aktuelle betydningen av de avvisende tekstene i Det nye testamente ved å vise til forskjellen mellom det Paulus angivelig kjente til, og vår tids stabile og forpliktende homofile samliv.

Konklusjonen så langt er at argumentasjonen ikke klarer å påvise hvordan den historiske betydningen av bibeltekstene om homofilt samliv kan settes til side på en slik måte at vi i dag kan betrakte slikt samliv som uttrykk for Guds skapervilje. Hvilken bærekraft har så de andre argumentene som brukes for å akseptere homofilt samliv?

1.3 Kjønnsdifferensieringen og Jesu eksempel

Et hovedargument for dem som vil endre kirkens syn, er at man ikke kan stille andre etiske krav til homofile enn til heterofile. Alle er kalt til å forholde seg ansvarlig til sin seksualitet. For heterofile betyr ikke det noe generelt krav om avhold. Men kan forskjell i kjønn settes som betingelse for at mennesker som elsker hverandre, skal kunne ta ansvar for hverandre i et samliv? Halvparten av nemndas medlemmer mener at en slik betingelse ikke lar seg begrunne. Til støtte for dette synet anføres skriftordet om at "Gud gjør ikke forskjell på folk" (Apg 10,34). Samme etiske forpliktelser må derfor gjelde for alle mennesker (s. 92).

Det er enighet i Lærenemnda om at når en skal vurdere spørsmålet om homofilt samliv i dag, må tekstene om homoseksuelle handlinger vurderes i lys av Jesu eksempel og forkynnelse. De medlemmene som går inn for homofilt samliv, understreker da også at Jesus er et forbilde for kirken (s. 88ff, jf. s. 77ff). Den barmhjertighet han viser mennesker i nød, må få betydning for hvordan kirken i dag møter homofile. Disse medlemmene viser til at Jesus kaller mennesker til nytt liv "ut fra sine

ufrakommelige forutsetninger" (s. 79). Det må bety at man ikke kan stille krav til homofile som berører deres identitet og legning. Avgjørende er den frigjørende erfaringen som finner sted i møte med Jesus. Han møtte mennesker på en måte som i praksis innebar at de enkelte budene ble vurdert ut fra et dyper hensyn til hva som tjente mennesket. Slik sett går det en naturlig linje til nestekjærligheten, som overordnes øvrige bud. De som vil anerkjenne homofilt samliv, finner her et kritisk perspektiv som gjør at homofilitekstene i Det nye testamente ikke behøver å gjøres gjeldende i dag.

Det er etter vår mening god grunn til å løfte fram Jesu frigjørende møte med mennesker. Men argumentasjonen som gjengis i de to avsnittene ovenfor, bruker etter vår vurdering bare andre ord til å uttrykke det som i homofilisaken nettopp er omstridt. Den synes å være en form for sirkelargumentasjon som forutsetter det som skal begrunnes, nemlig at det ut fra kristen etikk ikke utgjør noen relevant forskjell om mennesker som lever i forpliktende parforhold, er av samme kjønn eller ikke. En slik argumentasjon kan ikke betraktes som overbevisende. Men kan henvisninger til Apg 10,34 ("Gud gjør ikke forskjell på folk"), til nestekjærligheten eller til Jesu møte med mennesker levere gode nok argumenter til at kirken skal endre sitt syn på homofilt samliv i dag?

Apg 10,34 fastslår som nevnt at Gud ikke gjør forskjell på folk. Dette anvendes flere ganger av dem som vil anerkjenne homofilt samliv. I Det nye testamente brukes dette ordet til å begrunne hvorfor kirken driver misjon blant alle folkeslag og ikke bare blant jøder. Det følges opp i Gal 3,28, som taler om hvordan forskjeller mellom mennesker oppheves i Kristus. Det er berettiget at en også prøver å forstå homofilitekstene ut fra slike overordnede perspektiver. At alle forskjeller mellom mennesker er opphevet i Kristus, må selvfølgelig også gjøres gjeldende i homofilispørsmålet. Homofile og heterofile har på lik linje tilgang til Guds rike. Men her ligger det et problem som ikke tas opp i den samlede argumentasjonen for homofilt samliv: Verken Apg 10,34 eller Gal 3,28 har homoseksuelt samliv som tema. Hva blir da *kriteriene* for å

bruke slike tekster til å overprøve tekster som ut fra sitt innhold langt mer direkte handler om dette? Her står vi ved et kjernepunkt, ikke minst ut fra det hovedtemaet Lærenemnda skulle drøfte, nemlig skriftforståelse og skriftbruk med særlig henblikk på homofilspørsmålet. Det samme problemet melder seg også når budet om nestekjærlighet brukes som forsvar for homofilt samliv. Det svekker den bibelske begrunnelsen for homofilt samliv at det ikke blir gjort noe forsøk på sette opp kriterier for å begrunne en slik framgangsmåte.

Tilsvarende gjelder når Jesu møte med tollere og syndere brukes som begrunnelse for homofilt samliv. Dette møtet utlegges som et kall til nytt liv ut fra egne, ufrakommelige forutsetninger. Men hvilke holdepunkter har man for en slik tolkning i evangelie-tekstene?

Spørsmålet reiser seg på bakgrunn av at hele nemnda er enige om at Jesus ikke bare møter mennesker med aksept og tilgivelse, men også med krav om en ny livsførsel (s. 47-49). De som vil endre kirkens tradisjonelle syn, vurderer ikke hvorvidt Jesus kunne møte homofile med et kall til å leve uten seksuelt samliv. Uten nærmere begrunnelse føres det i stedet inn en påstand om at Jesus bare stiller krav ut fra den man allerede er. Dermed utelukkes muligheten for avholdenhet. Men da forutsettes nettopp det som er omstridt og skulle begrunnes.

1.4 Relevante paralleller til spørsmålet om homofilt samliv?

Lærenemnda tar også opp en del andre spørsmål som har vært omstridt i kirkens historie, som slaveriet, kvinners tjeneste og skilsmisse og gjengifte. De to hovedgruppene i nemnda forholder seg ulikt til den relevans som disse temaene har for homofilspørsmålet. De som er mot homofilt samliv, viser til at det er ulike røster i NT i disse spørsmålene. Det er for eksempel ikke mulig å sette det samlede materiale om kvinner i NT på én linje. Her er tekster som forbyr all tale i menigheten, og tekster som lar kvinner opptre med den gaven som bygger opp menigheten (1 Kor 14; Ef 2,20), nemlig profetisk forkynnelse. Tilsvarende gjelder slaveriet: Her er tekster som argu-

menterer for underordning og lydighet, mens andre trekker i retning av frigjøring (Gal 3,28 og Brevet til Filemon). Dette betyr at det er gitt et mangfold i det samlede materialet. I dette mangfold søker en så en retning som forplikter kirken i dag. I spørsmålet om slaveri og kvinners stilling er nettopp retningen i det samlede materiale avgjørende for det oppbrudd som har funnet sted i kirken. Men med tanke på homofilt samliv foreligger det imidlertid ingen slik spenning i bibeltekstene. Det er alle i Lærenemnda enige om.

De som støtter homofilt samliv, poengterer imidlertid at det først er i etterkant at kirken har funnet åpninger i det bibelske materiale for å bryte opp fra gamle strukturer som slaveri og kvinneundertrykkelse. Når en i ettertid ser at bibeltekstene har klare åpninger for endring, er det en innsikt i tekstene som ble vunnet nettopp som del av selve endringsprosessen. At tekstene om homoseksuelle handlinger oppleves som mer entydige enn tekster om for eksempel slaveri og kvinners funksjoner, kan derfor ikke ses løst fra at kirken i disse to spørsmålene allerede har etablert en kritisk lesing (s.118). Men dette er etter vår vurdering ikke noen god begrunnelse for at spørsmålene om slaveri og kvinners stilling skulle være relevante paralleller til homofilspørsmålet. De medlemmene som støtter homofilt samliv, har selv en kritisk lesing av tekstene om homoseksuelle handlinger, samtidig som de sier at tekstene er "entydige i sin avvisning" (s. 117). Dermed må disse medlemmene sette til side de entydige tekstene om homoseksuelle handlinger for å kunne forsvare homofilt samliv ut fra mer overgripende perspektiver hvor det omstridte spørsmålet ikke er tema. De som støtter homofilt samliv, gjør det selv klart at det ikke finnes tekster med denne tematikken som åpner for homoseksuelt samliv. Men da er homofilspørsmålet nettopp ikke noen relevant parallell til spørsmålene om slaveri, kvinners stilling og skilsmisse og gjengifte, hvor det i dag er lett å vise at tekstene ikke er entydige. Det er klart vanskeligere å gi en samlet bibelsk begrunnelse for å endre syn og praksis i homofilspørsmålet enn i de andre spørsmålene. Det framgår da også av argumentasjonen som gis i nemnda for homofilt samliv.

1.5 Homofilt samliv og menneskeverd

Lærenemnda går samlet ut fra at alle mennesker uten forskjell er skapt i Guds bilde og har et uendelig og ukrenkelig verd. Men i vurderingen av homofilt samliv er det uenighet om hva menneskeverd betyr. De som støtter homofilt samliv, hevder at forståelsen av menneskets verd er "en medvirkende eller viktig grunn til å akseptere homofilt samliv" (s. 86). Samtidig er det bred enighet i nemnda om at det er viktig å skjelne mellom legitime meningsforskjeller om homofilt samliv og krenkelse av homofile. Det er også bred enighet om at de resonnementene som er representert i nemnda, ikke krenker homofiles menneskeverd. På dette punktet legger imidlertid Kjetil Hafstad inn en protest. I en merknad henviser han bl.a. til at menneskeverd må følges opp av menneskerettigheter, og han mener det bør legges stor vekt på homofiles erfaringer av å bli krenket (s. 86f). I 1999 mente et mindretall i Bispemøtet at påstander om at homofiles seksualitet ikke under noen omstendighet kan leves ut, strir mot menneskeverdet og er diskriminerende for dem det gjelder (s. 20). Denne forståelsen av menneskeverdet synes å ligge på linje med Hafstads, og den utgjorde noe av bakgrunnen for at homofilisaken ble reist for Lærenemnda (jf. s. 9f). De medlemmene som støtter homofilt samliv, er i sin samlede argumentasjon likevel forsiktige når de viser til menneskeverdet: "Å frata mennesker (...) muligheten til å utfolde sin kjærlighet på en ansvarlig måte, kan oppleves som en krenkelse av deres menneskeverd" (s. 92). I den etterfølgende debatten har Lærenemnda blitt kritisert for at den ikke har lagt mer avgjørende vekt på spørsmålene om menneskeverd og diskriminering.

Etter vårt syn er det store problemer med å bruke menneskeverd og menneskerettigheter som argument for homofilt samliv. For det første er det primært det etiske spørsmålet som nå diskuteres, ikke spørsmålet om juridiske rettigheter. Retten til homofilt samliv er allerede sikret gjennom lovverket. For det andre er det full enighet i Lærenemnda om at kirkens veiledning må kombineres med respekt for menneskers rett til å velge annerledes. Kirken kan bare henvende seg til menneskers frie overbevisning. Særskilte krav

om å slutte seg til kirkens lære og om å leve i samsvar med den, kan bare stilles til personer som innehar posisjoner der de opptrer på kirkens vegne (s. 76f). Den som måtte mene at et slikt krav skulle være menneskerettsbrudd, og på den bakgrunn krever innskrenkninger i et trossamfunns selvstyre, vil etter vår vurdering komme i konflikt med retten til religionsfrihet.

Man bør her skjelne mellom to forskjellige tema som også Lærenemnda samlet har holdt fra hverandre (s. 79). Det ene er hvordan homofile bør møtes med respekt og forståelse, få støtte for sin rett til å velge ut fra egne overbevisninger osv. Det har med homofiles menneskeverd å gjøre. Det andre temaet er spørsmålet om homofilt samliv ut fra kristen etikk. I forhold til dette og andre omstridte etiske spørsmål er det svært problematisk hvis en hevder at begrunnet uenighet skulle krenke menneskeverdet til dem som ikke får støtte for sitt syn eller sin livsform. En slik tankegang kan føre til at et fritt ordskifte blir umulig. Respekt for menneskeverdet krever nettopp at en kan akseptere og leve sammen med uenighet i etiske spørsmål. Det er også noe av bakgrunnen for at tros- og yttringsfrihet regnes som helt grunnleggende menneskerettigheter.

1.6 Forholdet til relevant erfaring

Det er vanskelig å se at den argumentasjonen vi så langt har gjennomgått, skulle gi støtte til å endre kirkens syn i homofilis spørsmålet. Når halvparten av nemndas medlemmer likevel trekker en slik konklusjon, synes forklaringen å være at de legger avgjørende vekt på *andre* grunner. Det er trolig grunner som er knyttet til forståelsen av samtidssituasjonen, dvs. til relevant samtidserfaring, vidt forstått. Uten slike grunner blir argumentasjonen for homofilt samliv vanskelig å forstå.

Lærenemnda legger samlet vekt på at samtidserfaring har betydning både for skriftforståelse og skriftbruk og for vurderingen av det etiske spørsmålet om homofilt samliv i dag. Nemnda avgrenser seg likevel til å behandle spørsmålet om "skriftforståelse og skriftbruk med særlig henblikk på homofilisaken", og sier at man derfor ikke vil drøfte homofilt samliv i "bred samfunnsetisk kontekst" (s. 22).

Dette betyr at erfaringsfeltet ikke tas opp som eget tema. Det har sin pris. Når det gjelder argumentasjonen for homofilt samliv, er prisen at man ikke gjør nærmere rede for den forståelsen av samtidssituasjonen og av erfaringsfeltet som konklusjonen er forankret i. Dermed forblir en avgjørende forutsetning for deres syn som støtter homofilt samliv, ikke avdekket og ikke drøftet. Dette er etter vår vurdering en av hovedsvakhetene ved argumentasjonen til støtte for homofilt samliv.

Det gis likevel noen antydninger om hvilke erfaringer som har vært bestemmende for dem som vil endre kirkens syn. Nemnda går samlet ut fra at visse mennesker opplever en homofil seksuell orientering som gitt, selv om seksualitet og seksuell orientering også har klare sosialt konstruerte dimensjoner. Uavhengig av årsaksforklaringer erfares orienteringen som gitt i den forstand at den ikke kan velges bort. Av dette trekker nemnda samlet den konklusjonen at mennesker ikke uten videre kan holdes ansvarlige for at de har en bestemt seksuell orientering. Derimot kan mennesker holdes ansvarlige for *hvordan de forholder seg* til sin seksualitet (s. 80).

I argumentasjonen for homofilt samliv svekkes imidlertid dette momentet gjennom den vurderingen at Skriftens idealer og bud må virkeliggjøres innenfor de forutsetninger som preger den enkelte liv. Til disse forutsetningene hører at noen erfarer en gitt homofil identitet. Hvis homofile fratras den muligheten som heterofile har til et livslangt samliv med en partner, pålegges de en byrde som heterofile ikke har. Dessuten kan et homofilt samliv i dag også virkeliggjøre de samme idealene som gjelder for heterofilt samliv (s. 82 og 84). Når betydningen av kjønnsforskjellen som en orden i skaperverket først og fremst knyttes til forplantningen, skjer det med henvisning til at homofile må gis mulighet for å forstå sitt liv som en fullverdig del av den skapte virkelighet (s. 85). Denne vektingen av homofiles erfaringer og identitet har sin bakgrunn i at det handler om mennesker som har vært utsatt for trakassering, fratatt rettigheter og som har måttet kjempe for å leve sannferdig både som homofile og troende (s. 88). Videre legges det en viss vekt

på at homoseksualitet ut fra dagens viten også kan tolkes som en variasjon innenfor arten menneske (s. 90), og på den betydning seksualitet i vår kultursituasjon har på personlighetsdannelse og selvforståelse. I den forbindelse framheves det også at trusselen mot ekteskapet i dag mer er heterofiles samlivspraksis enn at homofile gis kirkelig aksept for å leve ut sin kjærlighet i trofaste og ansvarlige parforhold (s. 91f).

Som ledd i en etisk begrunnelse for homofilt samliv i dag er denne *bruken* av erfaringsmateriale etter vår mening lite overbevisende. Problemet er først og fremst knyttet til relevansen av det erfaringsmaterialet som det henvises til. At homofilt samliv for eksempel kan virkeliggjøre idealer som også gjelder for heterofilt samliv, er det ingen uenighet om i Lærenemnda. Det er heller ikke uenighet i nemnda om at det er *bedre* at homofile lever stabilt og forpliktende sammen enn at de går inn og ut av uforpliktende forhold.

Det er imidlertid et annet spørsmål enn dette som er omstridt i homofilisaken. At homofile som gruppe har opplevd trakassering og nedverdiggende behandling, er relevant for hvordan homofile bør behandles og respekteres som mennesker, for spørsmål om juridiske rettigheter osv. Hvordan en skal vurdere homofilt samliv i en bredere etisk kontekst, er likevel et annet spørsmål. Hvis en mener at homofilt samliv bør aksepteres for at homofile lettere skal kunne forstå sine liv som fullverdige deler av skaperverket, kan man komme til å undergrave forståelsen av menneskeverdet. Det skjer ved at det legges avgjørende vekt på visse handlinger, i denne sammenheng seksuelt samliv, for at menneskeverdet skal bli fullstendig. Dermed trues menneskeverdets karakter av å gjelde på lik måte for alle mennesker, uavhengig av hva man gjør.

Et velbegrunnet etisk forsvar for homofilt samliv burde dessuten ha gjort bruk av et mye *bredere* erfaringstilfang enn det som her er antydnet. Det er for eksempel påfallende at ingen av partene i Lærenemnda i sin argumentasjon har gjort bruk av det kultur- og samfunnsperspektivet på samlivsspørsmål som et stort flertall har sluttet seg til (s. 25ff).

Spørsmålet om homofilt samliv handler ikke bare om de enkelte homofile, men angår hele

kulturen og samfunnet, og hvordan seksuell identitet dannes og leves ut. Men tema som dette avskjærer man seg fra allerede i utgangspunktet, som nevnt.

Hadde et slikt perspektiv vært tatt med, måtte man ha spurt om hvilken effekt en offisiell kirkelig aksept av homofilt samliv kan få for menneskers opplevelse av egen seksuell identitet. Mange opplever usikkerhet og ambivalens når det gjelder seksuell driftsretning, særlig i ungdomsårene. Trolig er disse langt flere enn de som opplever seg som entydig homofile. Kan en kirkelig aksept av homofilt samliv bidra til at disse usikre ikke får den veiledning som kirken bør gi dem? Ut fra en kristen tolkning av skaperverket og menneskelivet er det kirkens oppgave å peke på det heterofile samlivs særstilling. Dette må imidlertid skje på en måte som viser forståelse for homofiles liv og erfaringer, og uten nedsettende omtale av dem som opplever seg som homofile.

1.7 Sammenheng i argumentasjonen?

Etter vår vurdering fremstår argumentasjonen for homofilt samliv ikke som overbevisende. Det er liten sammenheng mellom konklusjonen og den historiske meningen i bibeltekstene som har homoseksualitet eller skapelse som tema. Det er etter vår mening heller ikke god sammenheng mellom den forståelsen av Skriften som norm som hele Lærenemnda deler (jfr. s. 34 ff), og den argumentasjonen som utfoldes til støtte for homofilt samliv. Når konklusjonen ikke er begrunnet i tekstenes historiske mening, blir det også uklart hva det egentlig betyr at Skriften skal være *øverste* norm for lære og liv, og at den også må være et *korrektiv* til den forståelsen av Guds skapervilje som kan vinnes fra andre kilder.

I vurderingen av homofilt samliv går hele nemnda ut fra at en må skjelne mellom spørsmålet om etisk vurdering av homofilt samliv (sak) og spørsmålet om hvordan homofile mennesker bør behandles (person) (s. 85f). Men i argumentasjonen for homofilt samliv er det i flere tilfeller uklart om det er tale om det ene eller det andre spørsmålet. Videre står Lærenemnda sammen i sin forståelse av de prosessene hvor kirken har endret syn i visse

spørsmål. Som ledd i endringsprosessen har en oppdaget at tekstene har klare åpninger for en annen måte å tenke på. Samtidig mener hele nemnda at tekstene om homoseksuelle handlinger i sin historiske mening er "entydige". Og hele nemnda støtter at Skriften må forbli kritisk prøvende norm også i saker hvor kirken har forandret syn (s. 118). Men da blir sammenhengen uklar mellom det en her står sammen om, og den påstanden at homofilspørsmålet er en relevant parallell til de andre sakene. Vi har også sett at det ikke blir gjort rede for noen sammenheng mellom samlivs- og kulturperspektivet på samlivs-spørsmål (s. 25ff) og argumentasjonen for homofilt samliv.

Lærerrådet ved Det teologiske Menighetsfakultet har vurdert om uttalelsen fra Lærenemnda *Skriftforståelse og skrifbruk med særlig henblikk på homofilisaken*, gir en god nok begrunnelse for at Den norske kirke bør endre syn og praksis i homofilisaken. Utgangspunktet for vurderingen har vært at spørsmålet etter alt å dømme vil komme opp som sak på Kirkemøtet denne høsten. Hensikten med uttalelsen har vært å lage et ressursdokument for kirkens videre arbeid med saken. Av den grunn har man lagt vekt på å gi en analyse og vurdering av argumentasjonen i lærenemndas to standpunkter slik disse er presentert i nemndas uttalelse. En arbeidsgruppe bestående av professorene Peder Gravem og Karl Olav Sandnes og praktikumssjefen Halvor Nordhaug, har skrevet utkastet til uttalelsen. Lærerrådet vedtok uttalelsen 7. mai med 11 mot 5 stemmer.

Ifølge MFs grunnregler er det styret som vedtar fakultetets offisielle uttalelser. Denne uttalelsen har ikke vært behandlet av styret, og den er derfor å betrakte som en flertallsuttalelse fra fakultetets lærerråd.

Jakta på den gode samtalen – stabsutvikling i praksis.

AV MAGNAR HJERTENÆS

Innleiing

Møre bispedøme har sidan 2000 hatt i gong eit stabsutviklingsprogram.¹ Programmet rettar seg mot kyrkjelege stabar og fokuserer på dei behov og utfordringar stabane møter i kvardagen når det gjeld samspel og samarbeid. Intensjonen er at programmet skal fungere som førebygging av konflikhtar og skape eit medvit hjå den enkelte tilsette om ansvaret for eige arbeidsmiljø.

Grunnleggande i tenkinga er oppfatninga om at det berre er staben sjølv, som enkeltpersonar og som gruppe, som kan drive stabsutvikling. Alle andre involverte, m.a. arbeidsgjevarar og rettleiarar, kan legge til rette, kome med innspel, motivere eller dekkje utgiftene i samband med stabsutviklinga. Likevel vil det i siste instans berre vere staben sjølv som kan bestemme seg for å arbeide med relasjonane i samarbeidet. Dette tyder at stabsutviklinga alltid må ha ei lokal forankring i staben sjølv, og vere basert på ei meir eller mindre frivillig deltaking.²

Gjennom arbeidet med stabsutvikling har det erfaringsmessig synt seg at stabane i liten grad finn tid og rom for å snakke saman om samarbeid og samarbeidsrelasjonar. Dei fleste stadane er kvardagen prega av hektisk aktivitet. Når ein set seg ned og snakkar saman, er dette relatert til konkrete arbeidsoppgåver og aktivitetar. Og i dei større stabane er sjeldan alle

i staben med på samtalanene.

Samstundes har vi sett i Møre bispedøme at det beste bidraget til stabsutvikling og førebygging av konflikhtar er prioritering av tid til å snakke saman. Men samtalanene må fungere etter viktige premisser og bygge på bestemte føresetnader. I det fylgjande vil eg difor skissere seks punkt som erfaringsmessig har vist seg å vere viktige for at samtalen i staben skal kunne fungere som stabsutvikling.

Samtalen finn stad

Mange stabar møtes med jamne mellomrom til stabsmøte. Dette vil mange stadar vere heilt nødvendige samtalar for å få den daglege drifta av aktiviteten til å fungere. Men som arena for stabsutvikling fungerer dette dei fleste stadane dårleg. Stabsmøta har ofte ei stram tidsramme og er prega av at mange spørsmål må drøftast. Gjerne er det slik at fleire av dei tilsette skal vidare til andre arbeidsoppgåver og har merksemda og tankane prega av dette. Stabsmøte er også ofte i dei vanlege lokalitetane for staben. Dette medfører at telefonar ringjer eller folk kjem innom med spørsmål.

Det første som må gjerast for å finne den gode samtalen om samarbeid og samspel er difor å skape eit rom i den hektiske kvardagen. Eit rom utan forstyrrende element. Samtalen må kunne førast i ei atmosfære som ikkje er prega av stress og mas, som er utan telefonar

og mobiltelefonar og utan at samtalen får stadige avbrot. Ein stad eller eit lokale utanom dei daglege arbeidsplassane fungerer erfaringsmessig betre enn å bruke kyrkjelyden sine vanlege møterom.

Samstundes er det viktig at samtalen har ei fastlagt tidsramme. Både når det gjeld starttidspunkt og avslutningstidspunkt. Dette bør vere avtalt på førehand, og må overhaldast når samtalen finn stad. Sjølv om ein legg samtalen inn som ein del av t.d. ein stabstur, bør rammene for sjølve samtalen vere avtalt.

Det er også viktig at *alle* i staben er med på desse samtalanene. Kva alle i staben betyr, kan variere ein god del. I utgangspunktet bør alle som har eit tilsetningstilhøve ta del, men enkelte stadar vil dette omfatte fleire med små deltidstillingar. I Møre bispedøme har vi sagt at alle med minst 20-30% stilling bør inkluderas i samtalanene, men har opna for at også dei med mindre stillingar enn dette kan vere med. *Alle* bør også omfatte tilsette som kanskje ikkje dagleg er på kyrkjekontoret, men som likevel er del av den kyrkjelege aktiviteten. Mange stadar er det vanleg at kyrkjegardsarbeidarar, gravarar, kyrkjetenarar, klokkarar og reinhaldspersonale berre unntaksvis tek del i stabsmøte, og fylgjeleg kan vere definert utanfor staben. Men dette er likevel viktige stillingar som kan influere på samarbeidet i staben. Dersom ikkje alle med eit tilsetnings-tilhøve i kyrkjelyden skal vere med på samtalanene, bør dette vere tenkt grundig gjennom på førehand og drøfta med dei involverte.

Samtalen er likeverdig

Den neste premissen er at alle i staben må stille likt. Ingen har fasiten eller svara på dei spørsmåla som skal drøftast. Vi veit at det i alle arbeidstilhøve over tid vil ha danna seg relativt faste mønster for korleis samtalen går føre seg. Det er nokre som alltid fører ordet og andre som sjeldan eller aldri seier noko. Men skal samtalen fungere, må alle oppfattast som likeverdige partar i samtalen. Samtalemønster som held nokon utanfor eller som fører til at ikkje alle stiller likt må difor brytast.

Det betyr også at alle må få høve til å kome med sine synspunkt og tankar om samarbeidet og samspelet i staben. På den eine sida må alle ha høve til å definere kva det vil vere viktig å

snakke om, på den andre sida må vi ha respekt for kvarandre sine opplevingar og synspunkt på samarbeidet.

I alle stabar vil det vere nokre som har eit formelt leiaransvar, dagleg leiar og sokneprest. Naturleg nok vil desse ha eit særleg ansvar for å få i gang samtalen i staben, både når det gjeld opplegg og innhald. Men dette ansvaret må forvaltast på ein måte som ikkje diskvalifiserer andre sine tankar om samspel og samarbeid. Særleg gjeld dette i spørsmålet om kva emne eller problemstillingar det er viktig å samtale om.

Å ha respekt for kvarandre sine opplevingar og synspunkt kan vere vanskeleg. Dei fleste kjenner behov for å hevde sine eigne synspunkt og vil gjerne få halde fast på dei. Også når det gjeld dei andre i staben. Ein definisjon på *respekt* som er utfordrande i denne samanhengen er respekt som det å akseptere andre sitt monopol på sanninga om seg sjølv. Når ein annan i staben alltid kjem seint til avtalar, men hevdar at det ikkje er med vilje eller fordi ein har nedprioritert samarbeidet, kan det halde hardt å akseptere at dette er sanninga. Men i eit samarbeidstilhøve må vi akseptere at det berre er den andre som faktisk kan vite om dette er sant. Samstundes har vi sjølv også eit monopol. Berre eg kan vite kva *effekt* det har på meg at den andre alltid er seint ute. Skal eg akseptere den andre si sanning om dette, må han eller ho samstundes akseptere at det har denne effekten på meg.³

Samtalen er open

Det tredje punktet handlar om å snakke sant saman. Dette er ikkje sjølvsgagt, heller ikkje i kyrkjelege samanhengar. Det kan vere vanskeleg å fortelje til andre i staben korleis ein opplever samarbeidstilhøva. Mange endar difor opp med å teie stilt, sjølv om dei er usamde eller ikkje meinar det same som dei andre. Dette kan handle om konkrete samarbeidstilhøve i staben, generelle kyrkjelege problemstillingar, teologisk spørsmål eller meir politiske og kyrkjepolitiske problemstillingar. Poenget er at ein god og open samtale føreset at vi vågar å vere ærlege om synspunkt og ståstadar. Når ikkje alle i staben opplever at dei kan kome med sine meiningar og tankar, gjer dette samtalen fattig og lite

fruktbar. Kanskje oppnår ein på kort sikt harmoni og idyll, men det hemmar staben si utvikling.

Mangelen på mot til å seie korleis ein opplever samarbeidet i staben, fører lett til at samtalen ikkje rører ved dei viktige spørsmåla for staben. I staden brukar ein tid og krefter på spørsmål og problemstillingar som i beste fall er symptom på det som staben treng å endre på. Årsakene til dette kan vere mange, men det er eit faktum at mange stabar ikkje snakkar om spørsmål som ein veit at personar er usamde om. Truleg er dette fordi ein ikkje vil at det skal føre til konflikhtar. I staden lar ein vere å snakke om spørsmåla lengst mogleg. Problemet er berre at når staben ikkje tar utfordringane som ligg i det å vere ueinige eller ha ulike verdioppfatningar, vil dette nettopp kunne utvikle seg til konflikhtar. Men det å vere ueinig eller ha ulike verdiar er ikkje det same som å vere i konflikt. Ei konflikt har vi først når to personar har ulik realitetsoppfatning, og det ikkje lenger er mogleg å sameine det dei fortel om kva som faktisk skjedd. Lar staben vere å snakka om dei spørsmåla ein er ueinig om, vil dette difor på lenger sikt ofte føre til konflikhtar.

Ein open samtale betyr at vi aksepterer at vi kan ha ulike meiningar, tankar og synspunkt i aktuelle saker. Ikkje berre før vi har byrja å snakke saman om dette, men både medan vi snakkar saman og etter at samtalen er over. Målet med samtalen må ikkje vere at vi skal finne fram til felles synspunkt og full semje om saka.

Men målet med samtalen er å finne ut av kva den enkelte tenker og meiner om saka, og finne fram til korleis vegen går vidare. Korleis vi eventuelt handsamar det faktum at vi er ueinige eller står for ulike verdiar i ei aktuell sak. Og har erkjenninga av ulike meiningar konsekvensar for staben sin aktivitet vidare, må vi finne ein felles måte å handtere dette på.

Samtalen er konkret

Like viktig som at samtalen er open er at samtalen må vere konkret. Det har lite meining å samtale om generelle problemstillingar utan at dei vert konkretisert i høve til eigen stab og den lokale situasjonen. Ein samtale om tilhøvet mellom folkekyrkja og kjernekyrkjelyden vil i stabssamanheng først vere interessant når vi

konkretiserer og eksemplifiserer dei ulike ståstadane i høve til vår eigen lokale situasjon. Kven er målgruppe for gudstenestene våre? Korleis møter vi folk flest? Kva er kontinuerleg arbeid i vår dåpsopplæring?

Sameleis er det viktig at vi vågar å bruke dei rette omgrepa og dei rette orda når vi snakkar om staben og staben sin måte å fungere på. Er det eit problem at kyrkjetenaren legg lista lågt for reinhald i kyrkja eller stell av utearealet? Møter diakonen konfirmantane med ei sur mine? Er det ein i staben som alltid klagar på bagatellar? Er soknepresten lunefull og årsak til manglande tryggleik i staben med sine overdimensjonerte utbrot? Ein fruktbar samtale er konkret og direkte, og sett dei rette orda på korleis den enkelte opplever situasjonen.

At samtalen er konkret tyder også at vi prøvar å avgrense tematikken i samtalen. Vi kan ikkje samtale om alt på ein gong. Det er difor viktig at vi er realistiske og tek føre oss eit eller nokre få spørsmål i gongen. Sjølv om dei aktuelle problemstillingane for ein stab ofte heng saman, vil det vere nyttig å dele tematikken inn i mindre meir avgrensa område. Fordi om det kan vere ein samanheng mellom kyrkjetenaren si manglande reingjering, diakonen si sure mine og soknepresten sine utbrot, vil dette likevel vere tre problemstillingar som lettare kan diskuteras dersom ein tek dei kvar for seg.

Staben må også vere realistisk i spørsmålet om kva problemstillingar ein faktisk vel å ta tak i. Dei fleste stadar vil det vere umogleg å gripe fatt i alt på ein gong. Som regel vil dette berre føre til at ein ikkje kjem vidare med noko som helst. Staben bør difor konkretisere nokre punkt eller spørsmål som ein vil starte med, og utsette andre spørsmål til seinare. All erfaring viser at mange små steg er meir effektivt enn nokre få lange.

Samtalen peikar framover

Eit anna viktig moment er at samtalen må peike framover. Fokuset må vere på dei utfordringane eller det potensialet som staben har. Kva er det vi kan gjere betre? Kva anna aktivitet er det vi kan få til? Korleis kan vi betre rutinane våre? Særleg viktig vert dette når utgangspunktet er eit problem eller ei motsetning som har bakgrunn i tidlegare tilhøve.

Det er lett gjort å henge seg opp i skuldspørsmål, ansvarstilhøve eller manglande evne. Men dette er sjeldan konstruktivt. Sjølv om ein er konkret og direkte i klargjeringa av kva som var galt, er det viktige å dra konklusjonar og kome fram til tiltak.

Ein god metode i dette arbeidet er å skrive ein avtale, ei kontrakt eller lage eit notat som konkretiserer kva som skal skje vidare. Dokumentet bør innehalde punktvis dei tiltak eller aktivitetar som skal settast i verk, tidspunktet eller tidsrom for dei enkelte tiltaka og konkretisere på kvart enkelt punkt kven i staben som skal ta initiativ i det vidare arbeidet. Dette treng ikkje vere ein av leiarane i staben, og det er ikkje sikkert at det er den som tar initiativet, som skal gjere alt arbeidet med tilrettelegging. Men det er nødvendig at nokon veit at dei har ansvaret for i sette i gong nettopp dette tiltaket eller denne aktiviteten.

Sett i høve til førre punkt, tyder dette at staben gjennom arbeidet med avtalen må prioritere mellom dei ulike tiltaka eller aktivitetane som staben ynskjer seg. Å vere realistisk i dette arbeidet er viktig. Kva kan vi få til i løpet av dei neste månadane? Kva har vi tid og midlar til å gjennomføre? Kva trur vi det vil vere lurt å starte med?

Samtalen vert fylgt opp

Implisitt i det førre punktet ligg det ein føresetnad om at den gode samtalen ikkje er ein samtale, men fleire samtalar som heng saman og bygger på kvarandre. I alle avtalar eller kontraktar bør det difor vere ei formulering som seier noko om når staben skal føre samtalen vidare. Kor lenge det bør vere til dette kan variere ein god del, avhengig av kva behov staben har og kva ressursar ein har til rådvelde.

Erfaringsmessig har vi sett i Møre bispedøme at det minimum bør vere ein samtale i semesteret. Er denne i slutten av semesteret bør den drøfte aktuelle tiltak for det kommande semesteret. Alternativt kan den vere tidlege i det aktuelle semesteret.

Andre gongar, eller i andre stabar, kan det vere behov for å ha slike samlingar oftare enn ein gong i semesteret. Særleg når ein stab er prega av store endringar, usemje eller motsetningar vil ein gong i semesteret vere for

sjeldan. Eit alternativ i slike situasjonar kan vere å ha kortare samlingar, berre på 2-3 timar, inntil så ofte som ein gong i månaden. Også desse korte samtalan må fylgje dei aktuelle punkta ovanfor når det gjeld konkretiseringar og avtalar. Kva har vi snakka om? Kva konklusjonar kan vi trekke ut av dette? Kva skal vi tenkje gjennom til neste gong? Kva kan den enkelte av oss gjere til vi skal møtast igjen?

Enten det er lenge eller kort sidan den førre samtalen, bør den nye samtalen alltid starte med å gå gjennom det som vart bestemt sist. Ta utgangspunkt i avtalen. Gå gjennom kvart enkelt punkt og drøft kva staben har fått til. Kva har vi gjort? Kva har vi ikkje gjort? Korleis har det fungert? Kvifor gjekk det eventuelt ikkje slik vi hadde tenkt?

Desse drøftingane må vere konkrete og reelle, men det er viktig at dei ikkje får lov til å ta merksemda frå det som skal peike framover. Når ein har konstatert situasjonen, må fokuset alltid rette seg framover. Vidareføring av tiltak som har fungert, nye aktivitetar eller nye opplegg som staben har att lyst til å prøve seg på.

Stabsutvikling i praksis = den gode samtalen

Utvikling er ikkje noko som skjer i eit avgrensa punkt, men ein prosess som går over tid. Samstundes er staben heller ikkje noko statisk som ikkje forandrar seg, men ein dynamisk gruppe av enkeltpersonar som stadig forandrar seg og endrar seg. Personar sluttar, og nye kjem til. Arbeidsoppgåver og kompetanse endrar seg over tid. Lokalsamfunnet opplever endringar, gleder og sorger.

Stabsutvikling må difor også oppfattast som ein kontinuerlig prosess, som vi aldri vert heilt ferdige med. Vi veit aldri heilt sikkert kva som møter oss som stab seinare. Både enkeltpersonar i staben, kyrkjelyden og lokalsamfunnet kan oppleve å kome i situasjonar som er belastande og krevjande. Då er det viktig å vere trygge på kvarandre og ha ein open dialog.

Erfaringane frå Møre bispedøme er at den gode samtalen fungerer førebyggjande og skapar ein basis for staben til å takle både endringar, belastningar og kriser. Stabs-

utvikling er ein kontinuerleg prosess. Det viktigaste er å starte på vegen!

¹ Stabsutviklingsprogrammet er eit av tiltaka etter ei arbeidsmiljøundersøking i Møre bispedøme i 1998-2000. Resultata og konklusjonane frå undersøkinga er publisert i Magnar Hjertenæs: *Arbeid med mening*, KIFO-rapport nr. 30, Tapir Akademiske forlag, Trondheim 2007 .

² Den grunnleggande tenkinga om stabsutvikling i Møre bispedøme er tidlegare skildra i Magnar Hjertenæs: *Stabsutvikling i Møre bispedøme*, Luthersk Kirketidende nr. 14/ 2006.

³ Bente-Marie Ihlen og Heidi Ihlen: *På seg selv kjenner man ingen andre*. Oslo. Cappelen 2003.

Nyhett!

Tor Johan S. Grevbo

SJELESORGENS VEI

EN VEIVISER I DET SJELESØRGERISKE LANDSKAP
- HISTORISK OG AKTUELT

Kr 398,-

En gullgruve for studenter og fagfolk på sjelesorgens felt!

Pirjo Hakala, Diaconia universitet, Helsinki

Dette er den bredeste - historisk og systematisk forankrede - sjelesorgbok som er kommet ut på mange decennier, en stor hendelse i skandinavisk teologi.

Owe Wikström, Teologiska institutionen, Uppsala universitet

Grevbo behersker sitt fagfelt på en suveren måte og med et overblikk som er få forunt. Den foreliggende bok representerer noe helt annerledes og nytt i forhold til det som ellers foreligger på sjelesorgmarkedet. Det er aldri tidligere på skandinavisk språk - knapt nok på internasjonale fagspråk - vært skrevet en sjelesorg-faglig fremstilling av den type som Grevbo her har gjort. Hele veien merker vi også forfatterens glede over og pasjon for sitt fagstoff.

Leif Gunnar Engedal, Det teologiske Menighetsfakultet, Oslo

FRA BOKFRONTEN

Lars Nymark Heilesen og John Rydahl:
Religion og identitet – er der en sammenheng?
Kristendom og islam i dialog
 Aros Underviser 2006

En 70 siders bok om et tema som er mer aktuelt enn noensinne - det er overkommelig. Denne boken har utgangspunkt i et skolekirke-prosjekt om fordommer mellom islam og kristendom. Det ble laget et opplegg til Religionenes Dag 2004, og senere ble dette videreutviklet sammen med representanter for islam med tilknytning til skolen, og prøvd ut som pilotprosjekt i flere skoleklasser (8.-10.klasse). Denne boken er derfor et gjennomprøvd opplegg, som i utgangspunktet gir troverdighet. I forbindelse av debatten rundt Muhammed-karikaturene ble det tydelig at dialogarbeidet i Danmark ikke sto så sterkt som i Norge, og at debatten var mer polarisert. Jeg var også litt spørrende i forhold til at dansk skole jo ikke opererer med KRL faget slik vi gjør. Likevel er norsk og dansk virkelighet, skole og offentlighet såpass parallelle at et dansk opplegg kan ha relevans. Jeg har ikke selv kjennskap til parallelle bøker på norsk. Kursopplegget "mangfold og dialog", som ikke er spesielt tilpasset skoleelever, er imidlertid et bra opplegg for å jobbe med fordommer og fellesskap. Hjemmesiden til skole-kirke-

samarbeidet i Danmark (www.skolekirke.dk) snakker om å være kirke "på udebane og i børnehøjde" - og den ambisjonen deler jo vi også. Min erfaring er imidlertid at det er store variasjoner i hvorvidt kirken ønskes velkommen som samtalepartner og ressurs i skolens kontekst. KRL-debatt og den politiske prosessen rundt den pågående trosopplæringsreformen har avdekket både velvilje, motvilje og usikkerhet i forhold til lokalkirkens rolle. Noen menigheter/kirker har gode og omfattende planer i skole-kirke-samarbeidet - andre har et minimum av kontakt. Det avhenger selvfølgelig av begge parter - og av konteksten. Jeg er selv prest i et område med over 90 % muslimske barn på skolene, og vår kontakt og vårt samarbeid preges selvfølgelig av dette. Forankret i en slik kontekst, ser jeg tre styrker ved dette danske opplegget. Det ene er at det er et relativt begrenset opplegg. Det andre at casene som brukes er knyttet til problemstillinger jeg kjenner igjen, selv om de ser litt annerledes ut når minoriteten er lokal majoritet. Det tredje er at utgangspunktet er fordomsbegrepet generelt, og at det derfor kan

brukes til å bevisstgjøre på alle slags fordommer, og ikke sementere opplevelsen av at fordommer hovedsaklig handler om religion. Materialet inneholder: 1.Forslag til konkret undervisningsforløp. 2.Bakgrunnsmateriale til undervisningen (inkludert den påtenkte pedagogiske ramme). 3. Kopisider med oppgaver til elevene. Opplegget tar utgangspunkt i å jobbe med fordomsbegrepet. Deretter en kulturanalyse. Så følger Cases og dramatisering og feltarbeid, før en avsluttende del med oppsamling og avslutning. Slik jeg kan bedømme det, er dette den beste måten å gripe det an på, samtidig som det er mulig å bruke enkeltelementer av opplegget også. I bakgrunns materialet synes jeg det er en del selvfølgeligheter, særlig i starten. Jeg blir også irritert over setninger som "vil man klare sig og fastholde den høje levestandard, må man kunne agere på verdensmarkedet, hvilket især for den vestlige verden kommer til at handle om viden, kommunikation og innovation...." (s.14) som begrunnelse for hvorfor arbeidet med identitet-religion-fordommer er viktig. (Det handler selvfølgelig mest om at jeg ikke er enig i at primærmålet med dialogarbeid og identitetsarbeid er at vi i vesten skal kunne holde på vår høye levestandard.) Men generelt synes jeg stort sett det er et bra utvalg av informasjon/refleksjoner/problemstillinger man har valgt å ta med, ikke minst det de skriver om islam og kristendom (bra også å ta med såpass med sitater fra Bibel og Koran). Når det gjelder kopisidene, tenker jeg at musikk/tekst utvalget er både-og. Eddie Skollers sang ("What did you learn in school today?") og Benny Andersens dikt ("I begyndelsen") er de som lettest lar seg gjøre bruk av i en norsk kontekst - og også de som er best. Tekstene om at alle dansker er utlendinger, og om hva utlendinger sier om dansker, er også interessant, men bør selvfølgelig få en norsk vinkling hos oss (jfr også den nylige debatten om hva som konstituerer "norskhet" og hvem som kan/vil kalle seg "norsk"). Casene er preget av at muslimer er minoriteten som er "annerledes" og kunne tydeligere hatt et skjevt blikk på trekk ved dansk/skandinavisk kultur som kan fortone seg problematisk, kan hende også i våre egne øyne - men dette blir kanskje ekstra viktig i en kontekst som

den jeg er i, hvor minoriteten er majoritet (inkl. sine minoriteter...) Uansett hvordan man velger å gripe an temaet, er det viktig å gi det oppmerksomhet. Ofte er jo ungdommer langt bedre enn oss voksne i utgangspunktet - i hvert fall de som vokser opp i en flerkulturell kontekst. Siden dette skal handle om generøsitet og dialog, er det viktig at også selve arbeidet preges av det. Min egen erfaring med dialog tilsier at dette er både berikende, spennende og sårbart. Møtet med mine egne fordommer gir innsikt - vi klarer vel ikke å bli helt fordomsfri, men vi kan bli bevisste på dem, motarbeide dem, ha selvironi. og Møtet med det som er annerledes, lærer meg nye ting, både om "den andre" og om meg selv og mitt. Som boka påpeker: "Det, man tror på, må kunne forklares og uttrykkes for andre. Dybest set opdager man først for alvor, hvad der er ens egen tro, når man prøver at gøre det." (s.43). Kanskje er den viktigste erfaringen at det nesten alltid er større variasjoner innad i en gruppe enn mellom grupper, og at skillet mellom "vi" og "dem" går på kryss og tvers og stadig handler om ulike markører. Noen ganger er det religion og livssyn, andre ganger holdning til egen tro ("liberal"/"konservativ"), andre ganger igjen kjønn, alder, interesser, geografisk tilhørighet eller enkeltsaker på agendaen. Såvidt jeg husker, opererer moral-filosofen Tranøy i en artikkel med to typer etikk: Humanistisk og nazistisk. Den nazistiske etikken begynner i det vi definerer et "vi" og "de andre" i stedet for det store "vi". Jeg tror ikke det er mulig å orientere seg i livet uten å til en viss grad gruppere-katalogisere-sammenligne og definere seg lik med noen og forskjellig fra noen andre. Men hvis vi kan holde idealet om "det store vi" høyt, definere vår tilhørighet positivt mer enn negativt (=forskjellig fra noe annet) og prøve å gjøre våre "vi" og "dem" i en del situasjoner fleksible og midlertidige - da er vi kommet langt.

Sunniva Gylver

FRA BOKFRONTEN

En perle av en pilegrimsbok

«Underet i Breive»

Om pilegrimsvandring til Røldal for 400 år sidan.

Forfatter: Bjarne Tveiten – Illustratør: Egil Torin Næsheim – Utgiver: Hovden Fjellstoge

Pilegrimsvandring ble forbudt i Norge da myndighetene innførte reformasjonen i 1537. Allikevel forteller tradisjonen at pilegrimer fortsatte å valfarte til Røldal kirke. Målet er krusifikset som etter tradisjonen avgir helbredende svette på Sankt Hans-natten. "Underet i Breive" forteller om en slik pilegrimsvandring fra Øvre Setesdal til stavkirka i Røldal rundt år 1620.

Fortellingen om Sigrid er en gripende historie om et lite barn og foreldrene hennes, som på et underlig vis opplever at krusifikset i Røldal gjør noe med den hardt skadde jenta. Det er et troverdig eventyr! Fortellingen berører og engasjerer. Vi dras med i personenes glede og sorg, kjærlighet og omsorg, tro og tvil. Med dikterisk frihet bruker forfatteren Bjarne Tveiten det historiske materialet vi kjenner til å skape en fortelling som nærmer seg en roman om veslejenten Sigrid fra Breive.

Sigrid er eneste barn til Salmund og Margit, og vi føler med i farens fortvilelse når Sigrid som 6-åring faller og brenner ryggen og blir lam i venstre foten. Ingebjørg fra Nesland blir

henta, hun var kjent for legekunstene sine. Ingebjørg rister på hodet og sier "Det må nok et under til her, et Guds under...". Det går nesten et år før mor Margit foreslår at de kanskje skulle prøve å reise til Røldalskirka. De hadde hørt om krusifikset der som svetta jonsoknatta, og at svetten var helbredende. Salmund og Margit får med seg bonden og kona og drengen og legger i vei på den 3-4 dager lange strevsomme turen til Røldal med den sjuke Sigrid. Vi trekkes med i den forventningsfulle stemningen i Røldal kirke på Sankt Hans natten, og får gjennom Sigmunds tanker og tilbakeblikk glimtvis del i det som har hendt, hans forhold til kona Margit, hvordan ulykka med Sigrid skjedde, og intensiteten øker gjennom bruddstykker av en drøm han ikke helt husker. Ulykka er ekstra sår siden de ikke har fått flere barn enn Sigrid. Samtidig skildres stemningen hos alle pilegrimene som ligger på kne og ber og venter i spenning på det som kan skje. Presten i Røldal er ikke glad for tilstrømmingen; dette var jo forbudt etter nytrua. Men den gamle broder Benidictus som har vært i

Paris og Roma for å studere, tar en rolig og tydelig ledelse på seansen. Han væter fingrene med svetten fra krusifikset og går rundt til alle som er der for å få lekedom, og stryker svetten over panna deres.

Ingebjørg Nesland sier seinere på sommeren når hun besøker Salmund og Margit: "Eg trur turen til Røldal - må ha vore svært nyttig". Og så legger hun til: "Nei. Eg veit. Veit han har vore - at han har gagna barnet ditt, Salmund."

Boka er illustrert av kunstneren Egil Torin Næsheim. Før jeg leser boka, må jeg bla i den som en billedbok. Jeg blir grepet av de vakre stemningsfulle fortellende tegningene. Streken virker så kjent. Har jeg sett bildene før? Multikunstneren Egil Torin Næsheim har illustrert lesebøker, fagbøker, eventyr, barne- og ungdomsbøker. Illustrasjonene her vil nok vekke gjenkjenning hos de fleste.

Næsheim har en frodig og litt rufsete strek som passer godt til skildringer tilbake i tid. Menneskene var litt grovere og mer slitne på den tid. Gjennom fargebruken tar han vare på mystikken, det overnaturlige som skjer. Han får fram det hellige og sakrale. Lyset fra himmelen på framsidebildet blir gjentatt i siste bildet når sollyset strømmer inn i den kalde kirka og Sigrid slår øynene vidt opp. Bildene taler sterkt til følelsene. Vi kan tolke ulike livshistorier inn i bildene, og lage vår egen pilegrimsvandring.

Boka utfordrer leseren: "Pilegrimsvandring - noko for deg?" Boka kobler det historiske og denne eventyrfortellingen til dagens menneske, du og jeg. Vi er etter hvert mange som har gått pilegrimsvandring og kan si med Ingebjørg at "eg veit at turen har gagna meg".

Boka er gitt ut av Hovden Fjellstoge. Jeg ringer dit for å høre hvor man får kjøpt denne praktboka. Den selges direkte fra Hovden Fjellstoge, post@hovdenfjellstoge.no i bokhandlere i Evje og i Kristiansandsområdet. Den koster kr 250,-. Boka ble lansert på Hovden Fjellstoge 24. november 2006 der Bjarne Tveiten og Egil Torin Næsheim signerte og nummererte de 100 første eksemplarene. Vi kan lese i Setesdølen og Fedrelandsvennen at boka ble svært godt mottatt. Vårt Land var også på lanseringen, og hadde et tosiders oppslag om "En vandring på gamle pilegrimstier".

Boka er på lista over kandidater til Sørlandets Litteraturpris 2007.

Denne boka burde finnes på alle skolebibliotek! Den er et funn inn i prosjektarbeid om pilegrimsvandring - som nå er et tema i KRL-faget. Kombinasjonen med levende tekst og beskrivende bilder gjør at barn og voksne i alle aldre vil engasjeres av datidens mennesker og pilegrimsvandringen til Røldal.

Boka er trykt i 1000 eksemplarer, og det er kun 20-30 stk igjen. Bjarne Tveiten forteller på telefonen at interessen for boka og den lokale pilegrimsvandringen fra Øvre Setesdal til Røldal har tatt helt av. Det planlegges nytt opptrykk av boka og arrangement i samarbeid med Røldal kirke sommeren 2007.

Prest og pilegrim Birte Løvåsen har vært konsulent for boka, og har skrevet etterordet. Leder på Hovden Fjellstoge, Bjørnar Mørenskog, som er forlegger og utgiver av boka, har mye av æren for at det nå er igangsatt et prosjekt for å åpne pilegrimsleden fra Hovden til Røldal. Næringslivet, kommunene, Vest-Telemark museum og Agder og Telemark bispedømmeråd har gått sammen om et prosjekt på kr 400 000,- og Birte Løvåsen er ansatt som pilegrimsprest på dette prosjektet fra 1. mars - 1. august 2007! Den gamle pilegrimsveien skal stakes ut og merkes, og det planlegges 4 vandringer i juli! "Her utvises lokal stolthet over å ha funnet en perle", sier Birte Løvåsen på telefonen fra Hovden på hennes første dag som pilegrimsprest. En av disse vandringer var framme i Røldal på gamle-jonsok, 7. juli. Ønsker du mer informasjon om prosjektet og vandringer, kan du henvende deg til pilegrim@hovden.com. Selv om denne anmeldelsen kommer for sent for årets vandringer, kommer det senere muligheter. Du utfordres til å være med på en historisk pilegrimsvandring, både gjennom å lese boka, og ved å gå pilegrim selv! Jeg vet at turen vil gjøre deg godt!

Maria Aase
Rådgiver ved døveprostens kontor.

SØNDAGSTEKSTEN

Astrid Sætrang Morvik, Stephen Reid og Jørund Midttun

14. søndag etter pinse

2. september 2007

Prekentekest: Luk 10,25-37

3 Mos 19,16-18; 1 Joh 4,7-10

Bindene kjærlighet:

Du skal elske! Elsk Gud, ikke så godt du kan, men av hele ditt hjerte, ikke så langt det rekker, men av hele din sjel, ikke så langt du makter, men av all din kraft, ikke etter beste evne, men av all din forstand, og ikke bare Gud, men din neste som deg selv. Gjør du dette, så skal du få evig liv.

Min kommentar: Så slitsomt...

Til teksten: Krevende kjærlighet

Hvem er hvem? Hva er hva? Utgangspunktet er en lovkyndig (engelsk: lawyer) som spør hva han må gjøre for å få evig liv. Som gode lutheranere vil vi straks ile til å si: Du trenger ikke å gjøre noe, bare tro. Men her er en jøde som kjenner loven, og her er Jesus. Hva vil Jesus svare? Den lovkyndige vil sette Jesus fast (v.29.) Han kjenner nok Jesu forkynnelse fra før. Han vet at hvis han svarer at man først og fremst må elske Gud slik fromme jøder sier høyt for seg selv tre ganger hver dag når de fremsier sitt *Shema*, (5 Mos 6,4) så vil Jesus svare at du også må elske din neste. Derfor kommer den lovkyndige Jesus i forkjøpet ved å sitere 3. Mos 19,18. Å elske sin neste skal også

jøder gjøre. Hans egentlige anliggende er å få rede på hvem som er *min neste*? Hvilket spørsmål er det så Jesus besvarer når han forteller liknelsen om den barmhjertige samaritan? Er det spørsmålet: "Hvem er min neste," eller er det "hva skal jeg gjøre for å få evig liv?" Eller er det en kombinasjon av de to spørsmålene: Hvem skal jeg elske for å få evig liv? For å unngå videre diskusjon, snur Jesus på spørsmålet: Hvem synes du nå viste seg som en neste? Svaret er at den som viste barmhjertighet er en neste. Konklusjonen på hele samtalen: Man kan ikke definere *min neste*, man kan bare være en neste. (Marshall, The Gospel of Luke s. 450)

Hva vil Jesus oppnå med denne historien? Vil han stille den lovkyndige i forlegenhet som et mottrekk til den lovkyndiges finurlighet? Eller kan det tenkes at Jesus faktisk ønsker at også denne lovkyndige skal få evig liv? Men kan Jesus gi noen evig liv så lenge han ennå ikke har utført frelsesverket gjennom sin død og oppstandelse? (Kvalbein, Godt budskap for fattige s.61) Har Jesus før Golgata myndighet til å dømme til evig liv?

Svaret er kanskje at så lenge han ikke har gjort det han må gjøre (skjønt han er på vei; beretningene i kapittel 10 foregår i rammen av den siste reise opp mot Jerusalem (Luk 9,51)), så gjelder loven som eneste vei til evig liv. Den lovkyndige har ikke noe valg. Han må følge den loven han selv kjenner ut og inn. Dette vet han,

og han vet også at hvis han skal klare det, er han avhengig av at begrepet *min neste* blir snevert definert. Jødene vanlige definisjon av begrepet gjaldt da også bare dem som delte deres tro.

Hva skal Jesus svare? La oss gå ut ifra at han ønsker evig liv også for denne lovkyndige. Han vet at evig liv kan ikke gis så lenge frelsesverket ikke er utført. Han må henvise til å følge loven, slik han konkluderer: "Gå du bort og gjør likeså," vel vitende om at han nettopp har tatt håpet fra den lovkyndige, for han vil aldri klare å gjøre seg fortjent til evig liv. Å elske på tvers av religiøse skillelinjer er for mye for langt, selv for en godhjertet person.

Men Jesus vet hva han gjør. Når en ønsker å oppnå noe hos en motpart, må en iblant la tiden virke for seg: Man sår en tanke på et tidlig tidspunkt og høster senere når begivenhetene har gått sin gang og tiden er inne. Jeg tror Jesus sår tanker hos den lovkyndige. Vi får ikke høre hvordan det går ham, men vi kan regne med at han følger med på hva som skjer Jesus videre. Kanskje går det opp for ham at Jesus ikke forsøkte å sette ham fast, men forkynte evangeliet om den grenseløse kjærlighet for ham.

Til prekenen: Forløsende kjærlighet

En mann gikk fra Jerusalem til Jeriko. Strekningen er kjent som farlig; et ypperlig sted for landeveisrøvere. Reisen er som vår reise gjennom livet; når det er som verst, kaller vi den for Dødsskyggens dal. Der blir han - som fryktet - overfalt av røvere. Slik kan det gå med hvem som helst. Fiender er det mange av. Kanskje man ikke blir strippet for klær i bokstavelig forstand, men mange har opplevd å tape både ære og makt. Da er man tilbake der hvor man startet i livet; i avmektighet. Vi er overlatt til andres godhet og nåde. I religiøs betydning er det på akkurat samme måte: Vi kan ikke fortjene oppreisning og evig liv. Vi må *motta* det vi trenger. Hvem vil hjelpe oss? En prest, en levitt?

Den lovkyndige ville forventet hjelp fra en av dem som var utpekt til å forvalte loven og gå foran med et godt eksempel. I en rettssak ville han felle en knusende dom over en som ikke fulgte det mest elementære i jødisk religion. Selv barna kjente og kunne sitere *Shema* høyt og tydelig når som helst. Men å *gjøre* det...

For et svik, for en skuffelse om det var han som var på vei til Jeriko og ble liggende hjelpeløs, mens dem han festet mest lit til i gudsfrykt- og nestekjærlighetsspørsmål, bare gikk rett forbi! Desillusjonert ville han ligge igjen og forstå at folk ikke alltid lever som de lærer. Så snart ingen kan se dem, glemmer de sine religiøse plikter og tenker bare på seg selv.

Hvem skal nå redde deg? *Jeg løfter mine øyne opp til fjellene: Hvor kommer min hjelp ifra?* Som god jøde ber du den gamle salmen i din nød. Den gamle trøstesalmen kommer også til deg, og du tenker bittert at det var visst bare fine ord:

Selv om jeg går i dødsskyggens dal, frykter jeg ikke for noe vondt.

For du er med meg. Din kjæpp og din stav, de trøster meg.

Du dekker bord for meg like for øynene på mine fiender...

Da, uventet, dukker en fremmed opp. En samaritan, nei, han kan du visst heller ikke vente deg noe godt fra, gamle fiender som dere er. Men så skjer et nestekjærlighetsunder: Han forbarmer seg. Han renser sårene dine med olje og vin. *Du salver mitt hode med olje, mitt beger flyter over.* Han tar deg med til et vertshus og gir deg alt du trenger. *Bare godhet og miskunn skal følge meg alle mine dager, og jeg får bo i Herrens hus gjennom lange tider.*

Hvem er denne mannen?

Hvordan opplever du å bli gjenstand for slik omsorg, ja nåde?

Er Jesus den barmhjertige samaritan? Kommer den lovkyndige til tro?

Selv blir jeg sliten av nok et møte med den lovløse versjonen av "Den barmhjertige samaritan". Jeg tror ikke fortellingens siktemål er å presse oss til å grenseløs kjærlighet. "Gå du bort og gjør likeså" er et ideal som slår meg i bakken. Nei, jeg vil forkynde den evangeliske versjonen av liknelsen: Jeg tror Jesus vil vise at den grenseløse kjærligheten er *hans*, og at det er *jeg* som er gjort til gjenstand for hans oppofrelse. Jeg ligger nede og er slått til bakken og avmektig i åndelig forstand, for dette er min grunnposisjon i forhold til Gud. Den kan aldri bli annerledes så lenge jeg er menneske. Men da kommer han slik han alltid gjør. *Han dro meg opp av fordervelsens grav, opp av den dype gjørmene. Han satte mine føtter på fjell og lot meg*

gå med faste skritt. Fjellet heter nåde, og på nåden går jeg nå med faste skritt. Med glede vil jeg fortelle hva Han har gjort for meg. Nå kan jeg få lyst til å gjøre godt mot min neste, for kjærligheten er ikke det at vi har elsket Gud, men at han har elsket oss og sendt sin Sønn til soning for våre synder.

Hva skal jeg gjøre for å få evig liv? Ta imot Jesu barmhjertighet.

Til dagen: Befriende kjærlighet

Han la i min munn en ny sang, en lovsang for vår Gud.

Lovsanger er bra i dag, men også mer undrende sanger som NoS 331 "Kom, kom og hør" og S97 62 "För att du inte."

ASTRID SÆTRANG MORVIK
Sokneprest i Grua/Harestua

15. søndag etter pinse

9. september 2007

* 1 Tess 5,15-24

15.s.e.pinsse har ved tekster og kollektbønn tematisk fokus på Guds velgjerninger og takk og tilbedelse. Tekstrekkens vanlige pretekst er Luk 17.11-19, men på i år er det leseteksten i 1. Tess 5,15-24 som er satt opp som pretekst. Dette er en spennende og utfordrende tekst som gir oss mye å jobbe med.

Historisk kontekst

Paulus skriver sitt brev (sannsynligvis det eldste Paulus-brevet vi har - fra ca år 50) til de kristne i den betydelige byen Tessalonika - i provinsen Makedonia - nord for Hellas. Byen heter i dag Saloniki og er Hellas' nest største by. Paulus har vært i Tessalonika tidligere på sine misjonsreiser og er spent på hvordan det går med menigheten. Både jøder og grekere hadde

kommet til tro og den unge menigheten sto foran en del utfordringer. Fra Aten sendte derfor Paulus sin medarbeider Timoteus til Tessalonika for å sjekke hvordan det gikk. De møttes igjen i Korint hvor Paulus som reaksjon på Timoteus' rapport forfattet dette brevet. Den historiske situasjonen er altså et brev til en ung menighet og til kristne ledere i denne menigheten som trenger all den støtte de kan få.

Tekstens kontekst

En av de spørsmål som menigheten i Tessaloniki hadde hatt problemer med var Jesu gjenkomst. At noen i menigheten hadde dødd før Jesu gjenkomst skapte spørsmål. Spørsmålet blir derfor utførlig behandlet i 4.13-5.11 - hovedperikopen i brevet og teksten som går foran vår pretekst. Vår tekst er en del av perikopen 5.12-22 som spesifikt retter seg til menigheten - hvordan skal den fungere, hvordan skal lederskapet fungere og hvordan skal de leve. Bibelselskapets overskrift ('78) har derfor blir "Anvisninger for menighetens liv".

Kan vi som prester i dag gi anvisninger for menighetens liv - formane mennesker i hvordan de skal leve? Mange identifiserer vår tid som en postmoderne tid hvor et av hovedtrekkene er at autoritetene faller. De tidligere kilder til innflytelse over mennesker har ikke lenger innflytelse - per se. Bibelen har liten autoritet som rettesnor i samfunnet. Presten er i samme situasjon. Det følger liten eller ingen autoritet med stillingen som sådan (snarere tvert imot).

Det legges i ledelsesforskning stor vekt på at ledere som vil utøve innflytelse, ikke kan gjøre dette ut fra en autoritet som de skulle ha på grunn av sin stilling - men det må springe ut av en tillitt som er opparbeidet over tid - gjennom relasjon. I en folkekirke med den minimale bemanningen som vår kirke har - så reduseres muligheten for den slags innflytelse til et minimum. Et punkt som likevel står fast og som er et av de viktigste menighetsbyggende redskaper er den faste forkynnelsen av Guds ord til menigheten. Det er jo da ikke prestens egen formaning og synginger som skal gjøres gjeldende, men Guds ords veiledning for liv og lære som skal formidles. Det skjer også

mye kreativt og positivt knyttet til den vedtatte trosopplæringsreformen som bidrar til å styrke menneskers relasjon til sin geografiske menighet.

I dette lys er det interessant at Paulus som del av den større tekstsammenheng til vår tekst adresserer menighetens ledelse. I 5.12 blir menigheten bedt om å vise dem anerkjennelse som er "forstandere i Herren og formaner dere". Som 'forstander' er det her brukt et verb i grunnteksten: de som leder, forestår. Paulus går selv frem som leder og formaner menigheten. (5.14) Vår tekst er en del av denne formaning.

Formaninger

Formaninger er en viktig del av det Paulinske, nytestamentlige og helbibelske budskap. Det er likevel viktig å understreke at dette er "lov" i motsetning til evangelium, slik vår lutherske arv tolker Skriften. Loven skal også forkynnes - men det er et overhengende imperativ at man vet hva man gjør når man forkynner lov. Man skal ikke gjengjelde ondt med ondt, man skal strebe etter å gjøre godt mot hverandre - mot alle, man skal alltid være glade, man skal stadig be, man skal takke Gud under alle forhold, man skal ikke forakte profetord, man skal holde seg borte fra alle slag ondskap. Når dagens tekst på denne måten lett omskrives trer det klart frem at her forkynnes Kravet. "Ethvert helliggjørelsens imperativ må ha et evangeliets indikativ" (B.Weider). Mitt inntrykk er at når det er snakk om tilskyndelser til å gjøre det gode (gi av vår rikdom til fasteaksjonen, møte vår neste med kjærlighet osv) så er det lett å glemme at dette står under lovens domene. Det er intet godt nytt ti mennesker at de skal være gode mot hverandre. Det kristne evangeliet er ikke at vi skal dele av vår rikdom. Det finnes mange slags "evangelier" (gode nyheter) men det *kristne* evangeliets eneste berettigelse ligger i at "Guds rettferdighet gis ved troen på Jesus Kristus, til alle som tror". 100 % gratis. Her teller ingen gjerninger - uansett hvor gode de måtte være. Dette er og blir et radikalt frigjørende budskap som vi må holde klart frem igjen og igjen.

Men hvilken plass har da formaningene - blant annet slike vi finner i dagens tekst?

Lovens tre ulike bruk kommer oss til hjelp her. 1) Loven gjelder alle mennesker og skal begrense synden og gjøre at mennesker er i stand til å leve i og holde oppe de gode skaperordninger som Gud har gitt for sitt skaperverk. 2) Loven skal overbevise om synd og drive oss til nåden i Kristus og 3) Spesifikt for de troende / gjenfødte er lovens tredje bruk et resultat av at mennesket er en ny skapning - lysets barn og skal derfor leve som lysets barn. Formaningen "taler ikke om det vi må gjøre for å vinne frelse, men minner oss om den frelse vi allerede har fått motta og derfor kan leve i." (I.Asheim)

Formaninger er derfor en viktig side ved den kristne forkynnelse rettet til de troendes livsførsel. Den må aldri fremsettes som om den var det kristne evangelium, men den skal være en frukt av evangeliets gode gjerning i oss.

Til dagens tekst

v. 15 Den kristne skal ikke leve under Lameks lov - hevners lov (1.Mos.4.24), men Jesu lov om tilgivelse (Matt. 18.22). Ondt skal ikke gjengjeldes med ondt.

v. 16 Vær alltid glade - kan ikke utlegges som å klistre på seg et evig smil. Per Arne Dahl gjenga et bilde på den kristne glede for mange år siden som har satt seg fast hos meg. Slik jeg husker den var det at en hardingfele har en grunntone som ligger under uansett om overtonen går i dur eller moll. Den kristne glede er en grunntone i livet som ligger der uansett hvilken fase i livet vi er. Paulus som skrev om seier og glede og frihet fra sin fengselscelle tydeliggjør dette perspektivet. Den samme formaning med motsatt fortegn blir "La ikke hjertet bli grepet av angst og motløshet" (Joh. 14.27)

v.17, 18 oppfordrer oss til å "be stadig". NT05 treffer grunnteksten bedre med "Be uavbrutt". I den mye leste og klassiske boken "En russisk pilgrims beretninger" tolkes dette som at man skal be bønner "Herre Jesus Kristus, miskunne deg over oss" bokstavelig talt uavlatelig til bønner så å si setter seg i hjertet og bes der konstant uansett hva man ellers sier eller gjør. Denne anbefalingen fra den mer mystisk-ortodokse kirketradisjon er utfordrende, men for de fleste ikke et praktisk

forbilde. Hvordan skal vi da holde frem denne Paulus' formanings? Problemet oppstår kanskje fordi vi tenker begrenset om bønn. At vi alltid skal være i forbønn er umulig - men Ordet utfordrer oss til å uavbrutt være i en lyttende og søkende holdning til Gud uansett omstendighet (jfr. forrige formanings) og også i smått og stort legge frem for Gud i bønn og takk alt som ligger oss på hjertet (Filipp. 4.6)

v.19 : Hele brevet adresserer en menighet der det er spenning mellom det statiske/strukturelle og det frie/karismatiske. Paulus holder frem at disse to sider skal være med i menigheten, uten å ligge i kamp med hverandre. På den ene side skal ikke det statiske "slukke Ånden" og ikke "forakte profetord". På den andre side skal alt prøves og man skal holde fast på det gode. Etter mitt skjønn er ikke vår kirkes utfordring at det er for mye uorden med frihet - profetisk/karismatiske elementer. Snarere tvert imot. Når profetiens nådegave igjen og igjen gjennom det nye testamentet bekrefte som en nådegave som skal være i bruk i menigheten peker det på at vi i mange av våre sammenhenger har mye godt til gode. Men for at menigheten skal bli beriket av dette som Paulus formaner oss til - må det forkynnes og legges til rette slik at Åndens tiltale til menigheten gjennom profetiske ord ikke oppleves som noe skremmende, fremmed og rart, men som et tillegg i de mange elementer i en gudstjeneste som til sammen er der for at mennesker skal møte den levende Gud i ord og sakrament, i lov og evangelium. Konkret vet jeg om menigheter som har institusjonalisert dette ved å åpne opp for det under 'kunngjøringer', men som dagens formanings lyder: det skal prøves

v.22 Å holde seg borte fra ondskap av alle slag - står i direkte motsetning til hvordan ordet om å "prøve alt og hold fast ved det gode" noen ganger blir misbrukt. J.Ortburg uttrykker det i utvetydige og sjelsesørgiske sunne ordelag: når det oppstår en situasjon der vår svakhet møter en fristelse, så er det noen ganger bare en ting å gjøre: løp! Kom deg fysisk vekk fra fristelsen på samme måte som Josef måtte ta bena fatt bort fra Potifars kone. Det samme ordet for ondskap bruker Paulus også i lastekatalogen i Rom.1.12.29 (På samme måte sluttet mennene

å ha naturlig samliv med kvinner og brente i begjær etter hverandre. Menn drev utukt med menn, og de måtte selv ta straffen for at de var kommet slik på aveier. Fordi de ikke brydde seg om å ha kunnskap om Gud, overgav Gud dem til deres egen sviktende dømmekraft, så de gjør slikt som ikke sommer seg. De er fulle av all slags urett, umoral, pengejag og ondskap, av misunnelse, mordlyst, strid, svik og falskhet.)

Helliggjørelse

v.23-24 er viktige vers i denne teksten - de gir god anledning til å skjelne mellom Åndens dobbelte gjerning som vi tidligere har berørt: Ånden virker til tro, og Ånden virker til tjeneste.

Ved Ånden blir vi født på ny ved dåpen og troen, og av Ånden blir vi utrustet til tjeneste som ærer Gud og bygger opp menigheten. Dette gjelder hver enkelt menighetslem. Det nytestamentlige ideal for menigheten er at hver enkelt skal bidra med sitt, under ledelse av de som har fått ansvar for det. Dette bidrag fra hver enkelt er det Paulus minner oss om i dagens tekst : at vi skal gjøre godt mot hverandre, dele gleden i Kristus, takk Gud, la det profetiske ord høres. Kilden til alt dette er ikke egen kraft eller makt, men oppsummeres i v.23: Må han, fredens Gud, hellige dere helt igjennom - som også er min bønn for alle som denne søndagen skal forkynne over dette skriftord.

Prekensisse

- Hva er menighet for oss?
- Hva var menighet for tessalonikerne?
- Hva kan vi lære av dem og av Paulus' formanings til dem?
- Formaningens plass i en kristens liv
- Hvordan utfordrer Ordet oss til endring - i menighet og i liv
- Helliggjørelsens dobbelte gjerning
- "Han skal gjøre det"

Spesielt anbefalt salme: Jag kan icke räkna dem alla, NoS 309

STEPHEN REID

16. søndag etter pinse

16. september 2007

Joh 11,17-27,37-44

Inngang

Et ordtak som jeg stadig kommer tilbake til er *Navigare necesse est* - det er nødvendig å seile, eller gjerne, å navigere. Det ble visstnok formet av den romerske feltherren Pompeius, en av Julius Cæsars samtidige. Et greit uttrykk for dem som liker seiling, men utfordrende blir det først med fortsettelsen: *vivere non est necesse*. Å leve er ikke nødvendig. Utfordringen ligger i at de fleste av oss i mange sammenhenger har nok med å leve, samtidig som et liv uten retning, uten en kurs, blir et tomt, og i alle fall ubeskyttet liv, priggitt strømmer og plutselige stormkast. For tiden er det bakteppet mitt for å gå inn i teksten om bekymringsløsheten, en av mine yndlingstekster fra oppveksten, fordi den er så trøstefull, men samtidig en problematisk tekst i lys av egne og ikke minst andres erfaringer. Søk først Guds rike sier Jesus. Hva er alt det andre som vi får i tillegg?

Tekst

Perikopeinndelingen i dagens evangelietekst er interessant, fordi innledningen, v. 24 griper tilbake til de foregående versene, og hele teksten om å ikke bekymre seg blir dermed også koblet til spørsmålet om hvor vår skatt er (6,21). Kanskje dette også skulle vært lest? I alle fall kan det være et poeng å nevne den sammenhengen, ikke minst fordi det korresponderer med prekenstillingen. Bekymringene for en norsk kirkegjenger vil vel ofte være knyttet til det vi eier.

I v. 25 har den nye oversettelsen NTO5 gjort en liten endring fra NO78, og fått inn ordet livet. Det er oversettelse av "psyche", altså egentlig "sjelen". Direkte oversatt blir det "Bekymr ikke sjelen din med hva du skal spise og drikke..." etc. Men her er ikke poenget å skille sjel og kropp, derimot kanskje skille livet, meg selv, fra det jeg skaffer kroppen av mat og klær. Hvorfor så ta inn bildet med fugler og blomster? Først må det sies at det i en viss grad kan innby til naturromantikk med fuglekvitte og blomsterprakt. Etter min mening bør det ikke få en dominerende plass. Poenget er jo at både fugler og blomster forsvinner. Vi kan

glede oss over en blomstereng hele sommeren, men de blomstene vi ser i dag kastes i ovnen i morgen. Så hvorfor skulle vi bli mindre bekymret over å se på fuglene, utsatt som de er, selv om Jesus forsikrer at vi er mer verd. Og hva med blomstene? De er vakre, men borte i morgen. Poenget er, tror jeg, at de fyller sin bestemmelse fullt ut. Gud har skapt blomsten til å være her fullt og helt akkurat i dag. Samtidig er det en del av skapelsen at den skal forsvinne; brennes eller visne. På samme måten skal vi søke Gud i dag. Da kan vi fylle vår bestemmelse som mennesker. Hver dag har nok med sin egen plage, men hvis vi søker Gud i dag vil også morgendagen ligge i Guds hånd.

Preken

Jeg synes det blir mer og mer komplisert å preke over denne teksten på en troverdig måte, slik at våre egne erfaringer får rom. Mt 6,33 kan stå i fare for å bli et lettbent løfte, og ikke minst i en del nyere åndelige retninger virker det som man faller for fristelsen til å love "gull og grønne skoger", og et bekymringsfritt liv, bare man søker Gud først. Det er ikke i samsvar med virkeligheten, og for meg vil det ikke ta bort grunner til å bekymre seg. Det er til og med vanskelig å godta v.31-32. Vi vet jo godt at ikke alle har hverken mat eller klær selv om de søker Gud. Derfor kan et utgangspunkt for prekenen være hva som skaper bekymringer. Det er selvsagt avhengig av den enkeltes livssituasjon, og mange bekymringer er svært essensielle. Den rike bekymrer seg for sin rikdom, den fattige for sin mangel på rikdom. Vi bekymrer oss for helsen, for å bli ensomme, for verdensfreden, for miljøtrusselen; foreldre bekymrer seg for barna, barna for foreldrene osv, osv. Men alle disse bekymringene har så vidt jeg kan se én klar fellesnevner. De handler om fremtiden. Alle våre bekymringer handler om potensielle fremtidige trusler. Og erfaringer viser at de fleste av våre bekymringer er grunnløse, men noen av dem er reelle. Og enkelte ting er rimelig sikkert, først og fremst at jeg selv og alle mine kjære en gang skal dø fra denne verden. Men hvem kan med all sin bekymring legge en alen til livslengden? Det handler altså om tid. Jeg hørte nylig et svært vakkert foredrag om de to greske begrepene om

tid, kronos og kairos. De utfyller hverandre; den kronologiske tiden handler om fortid og fremtid. Ingen av dem kan vi gjøre noe med, men vi kan bruke energi på å glede eller gremme oss over fortiden og på å glede oss til eller bekymre oss over fremtiden. Kairos er øyeblikket, men også et begrep for å glemme tiden, leve helt i nuet. Jeg tror vi er bestemt til å leve i kairos, og den som ikke har tidsbegrep vil alltid leve i slik. Som fuglene eller liljene. Eller barna. For oss som ikke er så privilegert, trengs et fokus. Noe som er større enn bekymringene. Og det mener jeg er evangeliet for denne søndagen, som vi skal gi menigheten: At å søke Gud og hans rettferdighet er større enn alle bekymringer, inkludert døden. Det er selvsagt lett å si, den store utfordringen er å holde fokuset. Å holde fast på kursen både i solskinn og i storm og tåke. I den sammenheng vil det være meningsfullt å bringe inn epistelteksten, som kan fylle ut i forhold til hva det vil si å holde fokus.

I tidligere tider var det vanlig at presten i tillegg til tekstutleggelse, også skulle forklare katekismen. Det kan jo fortsatt være et poeng noen ganger, og denne søndagen er det meningsfullt å trekke inn forklaringen til det første bud. Den går rett inn i teksten.

Gudstjenesten

Dagens evangelietekst gir en god begrunnelse for hvorfor det skal være bare avskårne blomster på alteret, og det kan kanskje være et poeng å gjøre noe ut av blomstene, særlig hvis det er barn med (men altså ikke for sentimentalt). Det er også flere gode salmer som passer. Salmer om Guds omsorg passer godt, for eksempel *Herre Gud*, ditt eller NoS 311 *Himmelske Fader*. NoS 460 *Velt alle dine veier* har et såkalt akrostikon som er en direkte kommentar til teksten, og salmeteksten i seg selv er en sterk kommentar til dagens tekst, ikke minst når man vet hvor fullt av prøvelser Paul Gerhards liv var. Den er jo temmelig lang, men kan evt. deles for å få med hele fylden. En annen nokså selvskreven salme er NoS 493 *Ein fin liten blome* SI997 136 *Så grønn en drakt* passer vel ikke helt med årstiden, men tematikken er klart inne. En god avslutning kan være NoS 596 *I dine hender Fader blid*.

JØRUND MIDTTUN

St. Olavs Hospital er ett av seks helseforetak i Helse Midt-Norge RHF, og er organisert i 16 somatiske avdelinger/ klinikker og en egen divisjon for psykisk helsevern. Virksomheten er lokalisert til Trondheim, Orkanger, Haltdalen og Røros. Helseforetaket har 7800 ansatte og et brutto budsjett på ca. 4,5 milliarder kroner. St. Olavs Hospital er et integrert universitetssykehus hvor studenter, lærere og forskere er en naturlig del av sykehusets kliniske virksomhet. Nytt universitetssykehus i Trondheim er under oppføring. Laboratoriesenter, Kvinne-barn-senter og Neurosenter er nyinnflyttet. Det meste i byggefase 2 er planlagt ferdig i 2009, mens hele sykehusanlegget fullføres i 2013-14. Mer informasjon finnes på www.stolav.no

 ST. OLAVS HOSPITAL
UNIVERSITETSSYKEHUSET I TRONDHEIM

Sykehusprest

Hovedoppgavene er samtaler og sjelesorg med pasienter og pårørende i samarbeid med personalet på avdelingene, og en del kirkelige handlinger. Det er aktuelt med undervisning for og veiledning av personalet. Stillingen er for tiden lagt til Divisjon for psykisk helsevern, avd. Østmarka, som vil være arbeidssted.

Nærmere opplysninger: spesialrådgiver Tore Albertsen, tlf 73 86 45 17/e-post: tore.albertsen@stolav.no eller fung. hovedprest Øyvind Taraldset Sørensen, tlf 73 86 88 01/995 97948, e-post: oyvind.taraldset.sorensen@stolav.no

Stillingen søkes elektronisk via www.stolav.no eller www.jobbnorge.no
- her finner du også fullstendig utlysningstekst (Id.nr. 40123)
Søknadsfrist: 31. august 2007

HELSE MIDT-NORGE

DEN NORSKE KIRKE

Bispemøtet

Bispemøtet er et lovfestet kirkelig sentralorgan og utgjøres av de tjenestegjørende biskopene i Den norske kirke.

Bispemøtet skal virke for samordning av gjøremål som tilligger de enkelte biskopene, og gir uttalelse til Kirkemøtet og departementet i saker som berører kirkens lære.

Generalsekretær

Stillingen som generalsekretær i Bispemøtet er ledig. Generalsekretæren leder Bispemøtets sekretariat med preses som nærmeste overordnede.

Generalsekretæren har ansvar for å forberede saker som skal behandles i bispemøter og arbeidsutvalgsmøter, for iverksettelse av vedtak, samordning av saker som gjelder alle biskoper, utredningsarbeid, kommunikasjon med departementet, de sentralkirkelige råd og andre instanser og for informasjon til media.

Bispemøtets sekretariat består foruten generalsekretæren av kontorsekretær i 60 % stilling og en mindre stillingsressurs knyttet til utredningsarbeid. Sekretariatet er lokalisert i Kirkens hus i Oslo og har nær tilknytning til Kirkerådets sekretariat.

Til stillingen søkes en selvstendig og samarbeidsorientert person med:

- høy teologisk kompetanse
- administrativ erfaring
- erfaring fra prestetjeneste, eventuelt lignende kirkelig tjeneste
- kjennskap til kirkerett og kirkeordning
- kirkepolitisk skjønn

Det stilles høye krav til skriftlig og muntlig fremstillingsevne. Personlig egnethet vil bli vektlagt. Kvinner oppfordres til å søke.

Stillingen lønnes i lønnstrinn 62 - 73.

Nærmere opplysninger om stillingen gis av Bispemøtets preses biskop Olav Skjevesland, tlf. 917 76 965, eller av generalsekretær Knut Erling Johansen, tlf. 906 76 646.

Søknad vedlagt CV, kopi av vitnemål og liste over referansepersoner sendes innen fredag 7. september 2007 til Bispemøtet, Postboks 799 Sentrum, 0106 Oslo.

FRA BISPEDØMMERÅDENE OG KIRKEDEPARTEMENTET

TILSETTINGER

Borg bispedømme

Borg bispedømmeråd har i møte 22.05. 2007 foretatt følgende tilsetninger:

- Andreas Vassal som sokneprest i Fredrikstad domprosti med tjenestested Rolvsøy sokn
- Anders Aune Mogstad som sokneprest i Fredrikstad domprosti med tjenestested Østre Fredrikstad sokn
- Martin Ljønes som sokneprest i Øvre Romerike prosti med tjenestested Holter og Bjørke sokn
- Ole Jacob Flæten som sokneprest i Nedre Romerike prosti med tjenestested Lillestrøm sokn
- Fredrik Onstad Larsen som kapellan i Sarpsborg prosti med tjenestested Idd, Tistedal, Asak og Enningdalen sokn.

Vi har mottatt bekreftelse på at de tar imot stillingen.

Borg bispedømmeråd har i møte 12.06. 2007 foretatt følgende tilsetninger:

- Johannes Ulstein som sokneprest i Follo prosti med tjenestested Ski sokn
- Reidun Furuseth som prostiprest i Øvre Romerike prosti
- Elisabet Toven Diesen som prostiprest i Nedre Romerike prosti

Vi har mottatt bekreftelse på at de tar imot stillingen.

Tunsberg bispedømme

Tunsberg bispedømmeråd har i møte 13. juni 07 tilsatt Eli Irene Fjose Zahl som teologisk rådgiver og sekretær for Tunsberg biskop.

Den tilsatte har bekreftet at hun tar imot stillingen.

Tunsberg bispedømmeråd tilsatte i møte 13. juni 07:

- Jan Stellef Rønningen som sokneprest i Nord-Jarlsberg prosti med særskilt tjenestested Holmestrand og Hillestad sokn
- Olav Sindre Aavik som kapellan i Tønsberg Domprosti med særskilt tjenestested Søndre Slagen sokn
- Inger Marie Andersen som prostiprest i Tønsberg Domprosti
- Øyvind Brun Andersen som kapellan i Nord-Jarlsberg prosti med særskilt tjenestested Sande sokn
- Eli Irene Fjose Zahl som teologisk rådgiver og sekretær for Tunsberg biskop
- Gerd Berit Valmestadrød som økonomikonsulent ved Tunsberg bispedømmekontor i 50% stilling.

Alle de tilsatte har bekreftet at de tar imot stillingene.

Stavanger bispedømme

Tilsettinger i Stavanger Bispedømme:

Stavanger domprosti:

Stavanger bispedømmeråd tilsatte i sitt møte 25.06.07, Asbjørn Salthe som sokneprest i Stavanger domprosti med Kampen sokn som særskilt arbeidsområde.

Stavanger bispedømmeråd tilsatte i sitt møte 25.06.07, Stefan Emmerhoff som studentprest (midlertidig stilling) i Stavanger domprosti med Universitetet i Stavanger som særskilt arbeidsområde.

Ytre Stavanger prosti:

Stavanger bispedømmeråd tilsatte i sitt møte 25.06.07, Aud Utbø Strandmyr som kapellan (midlertidig stilling) i Ytre Stavanger prosti med Sunde sokn som særskilt arbeidsområde.

Stavanger bispedømmeråd tilsatte i sitt møte 30.05.07, Wenche Stavseth Viland som prostiprest 50% i Ytre Stavanger prosti med særlig tjeneste i Madlamark sokn.

Tungenes prosti:

Stavanger bispedømmeråd tilsatte i sitt møte 30.05.07, Erik Rørtveit som sokneprest i Tungenes prosti med særlig tjeneste i Sjernarøy og Talje sokn.

Jæren prosti:

Stavanger bispedømmeråd tilsatte i sitt møte 30.05.07, Åsmund Steinnes som sokneprest i Jæren prosti med særlig tjeneste i Orre og Bore sokn.

Haugesund prosti:

Stavanger bispedømmeråd tilsatte i sitt møte 30.05.07, Einar Andreassen som prestevikar for prostiprest 50%, midlertidig i Haugesund prosti med særlig tjeneste i Vår Frelsers sokn.

Karmøy prosti:

Stavanger bispedømmeråd tilsatte i sitt møte 30.05.07, Kristian Støle som sokneprest i Karmøy prosti med særlig tjeneste i Kopervik sokn.

Karmøy prosti:

Stavanger bispedømmeråd tilsatte i sitt møte 30.05.07, Anders Kvalevåg som prostiprest, midlertidig i Karmøy prosti med særlig tjeneste i Avaldsnes sokn.

Stavanger bispedømmekontor:

Stavanger bispedømmeråd tilsatte i sitt møte 30.05.07, Silje Kaldestad Maudal som informasjonsmedarbeider 50% på Stavanger bispedømmekontor.

De tilsatte har skriftlig bekreftet at de tar imot stillingen.

SØKERE

Borg bispedømme

Følgende har søkt embetet som prost i Østre Borgevangel prosti i Borg bispedømme. Det er 5 søkere til embetet:

Kvinne, f. 1963

Løfsgård, Arne, Sokneprest i Sand sokn,

Sagstua, f. 1958

Mann, f. 1946

Mann, f. 1944

Slettebø, Lars, Kulturleder Hjelmeland kommune, Hjelmeland, f. 1967

LEDIGE STILLINGER

Agder og Telemark bispedømme

Soknepreststilling i Aust-Telemark prosti i Agder og Telemark bispedømme med særskilt tjenestested i Holla og Helgen sokn.

Holla og Helgen sokn er en del av Nome kommune. Det bor 3500 mennesker i disse to soknene. Innbyggertall for hele kommunen er 6600. Administrasjonssentrum i kommunen ligger på Ulefoss. Her er også bolig og kontor for soknepresten. Øvrig del av kommunen utgjøres av Lunde og Flåbygd sokn

Det har vært diskutert å slå sammen Holla og Helgen sokn, og i denne perioden har det vært felles menighetsråd.

Nome er "kanalkommunen" i Telemark. De fleste av slusene i Telemarkskanalen finnes her. Det er vakker natur i Midt-Telemark. Det er kort vei til fjell og sjø og gode muligheter for rekreasjon.

Ulefoss ligger sentralt til mellom Skien og Bø/Notodden. Avstand til Skien er ca 30 km, til Bø 22 km og til Notodden 45 km

I Holla er det 3 barneskoler (Ulefoss, Fen og Helgen), en ungdomsskole (Holla) og en videregående skole (Søve). Andre videregående skoler fins i Lunde, Bø og Skien.

Det er godt samarbeid mellom barnehage/skole og kirke. Her finnes en egen samarbeidsplan.

Ulefoss/Holla har vært et industrisamfunn, med Ulefoss Jernverk som sentral institusjon. I år feirer Jernverket 350-årsjubileum.

Ellers er det jordbruk og skogbruk som preger landskapet. Mange pendler til Grenland eller til de tilstøtende kommunene.

Det er tre kirker og en kirkeruin i prestegjeldet:

Holla kirke fra 1867, Helgen kirke fra 1735 og Romnes kirke fra 11-1200 tallet (åpen bare om sommeren).

Kirkekontoret er på kommunehuset på Ulefoss. Det fungerer godt og ligger midt i bygda.

I tillegg til sokneprest, er dette også kontor for kirkevergen og andre fellestilsatte.

Det er for tiden 100% stilling som kirkeverge, organist i 100%, klokker i 25%, sekretær i 20%, samt to kirketjenere i 100% stillinger.

Det å være sokneprest i Holla innebærer å ha kontakt med alle aldersgrupper. Utviklingen av

menighetsarbeidet foregår i nært samarbeid med menighetsrådet.

Menigheten har arbeidet en del ut fra ideene til "Naturlig menighetsutvikling" og hentet inspirasjon fra dem.

De siste årene har det vært satset bevisst på å utnytte de naturlige treffpunkter som kirken har med sine medlemmer.

Dette har vært gjort ved å bygge ut dåpsopp-læringen trinn for trinn:

Besøke hjemmene ved 1,2 og 3-årsdagen for dåpen, 6- årskole, og det siste året prøvd å nå ut med tilbud til 11-åringene.

I Helgen sokn har Lørdagsklubben samlet mange barn. Misjonssambandet har drevet et barnekor på deres bedehus i mange år.

Ungdomsarbeidet har stått sentralt i menigheten, med konfirmantarbeidet og MILK-opplegg.

Det er ca. 40 konfirmanter hvert år.

I tillegg er ungdomklubben Vision Club viktig i ungdomsmiljøet. Den samles hver fredag med veldig god oppslutning. (60-90 brukere.) Her har soknepresten vært en sentral person.

Det er også felles tiltak for konfirmanter i et større område. Blant annet har "Ulefossnatta" samlet ca. 200 ungdommer.

Det diakonale arbeidet har lange tradisjoner i Holla. Menighetene arbeider for å finne diakoniens plass i en ny tid.

En del flyktninger er bosatt i området. Det finnes også et asylmottak. Menigheten arbeider for å ha god dialog med disse.

Nome har et nytt og flott sykehjem og mange omsorgsboliger. Ringsevja bo og servicesenter ligger på Ulefoss.

Soknepresten deltar i en turnus for å besøke sykehjemmet.

Det er tre bedehus i funksjon, to på Ulefoss og et i Helgen. Flere bedehus er lagt ned de siste årene.

Det er flere misjonsforeninger og bibelgrupper.

Prestene i kommunen har i følge ny tjenesteordning nært samarbeid om avvikling av ferie og fritid. De to sokneprestene har byttet på å sitte i fellestilsatte og i kommunens kriseteam.

Det er til sammen 17 prester i prostiet. 13 av dem er i menighetstjeneste I tillegg er det studentprest, prostiprest og to ungdomsprester. Samarbeidet i prostiet fungerer godt. Det er godt tilrettelagt for uttak av fridager .

Holla og Helgen ønsker seg en prest som evner å kommunisere, engasjere og som klarer å spille på lag med de positive kreftene som er i bygdene. Det er ønskelig at presten også kan engasjere seg i det positive ungdoms- og konfirmantarbeidet som drives.

Presteboligen ligger litt opp fra Ulefoss sentrum og er i god stand.

Grunnflaten er på 200 m². Boligen ble oppført i 1860, men gjennomgikk en totalrenovering i 1990.

Det er tre stuer, to soverom og kjøkken i 1. etg. samt hjemmekontor.

I 2. etg. er det tre soverom. Toalett og bad/dusj begge etasjer. En enkelgarasje og et stabbur hører til boligen.

Den som blir tilsatt må finne seg i:

- Endringer i tjenesteordning for menighetsprester og regler om lønnsforhold for geistlige tjenestemenn.
- Alle avgjørelser som måtte bli tatt med hensyn til tjenesten og tjenesteområde.

Stillingen lønnes som sokneprest, kode 0930, lønnstrinn 51 - 65.

Pensjonsinnskudd.

Godtgjørelser etter gjeldende satser.

Målform i stillingen er bokmål, men søkere må bekrefte at de behersker begge målformer.

Kvinner oppfordres til å søke.

Nærmere opplysninger om stillingen kan fåes ved henvendelse til Agder og Telemark bispedømmekontor, tlf. 38105120 eller prosten i Aust-Telemark, tlf. 35061046 (99085202).

Søknad med CV, referanser, kopi av vitnemål, attester og skjema for standardopplysninger ved søknad på prestestillinger i Agder og Telemark, må være sendt til Agder og Telemark bispedømmeråd, Postboks 208, 4662 Kristiansand innen 31.08.2007. Skjemaset ligger på www.kirken.no/agder under fagområde/personal, eller fås ved henvendelse til bispedømmekontoret.

Nyhet fra Luther Forlag

Sven Aasmundtveit

KJÆRLIGHETENS RELASJON Et møte med Den trenenge

En måte å være kristen på som både har dype bibelske røtter og som samtidig er relevant for vår tids mennesker.

Kr 198,-

Luther Forlag

Besøk oss på: www.lutherforlag.no

Nyhet!

Gunnar Johnstad/Tore Lund

HÅNDBOK TIL DET NYE TESTAMENTE

Kr 298,-

Bibeloversetteren og NT-læreren Gunnar Johnstad har, i samarbeid med Tore Lund, revidert og utvidet sin fars klassiker Forklaringer til Det nye testamente. Boken fremstår nå i en helt ny utgave - Håndbok til Det nye testamente - tilpasset Bibelselskapets nye, reviderte NT-oversettelse av 2005.

- Historiske innledninger til alle bøkene i NT
- Hvert skrift blir kommentert og forklart
- Artikler om kanondannelse, tekstoverlevering, nytestamentlig kronologi og tidshistorie

Boken omtales allerede som et funn for enhver bibelleser!

Returadresse:
Luther Forlag
Grensen 3
0159 OSLO

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av praktikumsrektor Halvor Nordhaug, rektor Vidar L. Haanes, prost Jan Otto Myrseth og kapellan Sunniva Gylver.

REDAKSJON

Luthersk Kirketidende, v/Eyolf Berg,
Luther Forlag, Grensen 3, 0159 OSLO.
Red. sekr.: Eyolf Berg.
Tlf. 91 17 65 37.
e-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende mottas med takk, og kan sendes til ovenstående e-post adresse.

ABONNEMENT, ADRESSEENDRING O.L.:

Luthersk Kirketidende v/Eyolf Berg,
Luther Forlag, Grensen 3, 0159 OSLO.
Tlf. 91 17 65 37.
e-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

Pris kr. 490,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 550,- pr. år.
Kontonummer: 3000.14.73669

ANNONSEPRISER

Det er muligheter for følgende 7 annonsemøduler i LK:

1. *1/2 kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 61 mm) kr 375,- +moms
2. *Kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 127 mm) kr. 615,- +moms
3. *Halvside* (Høyde 177 mm, bredde 61 mm) kr. 1090,- +moms
4. *Halvside* (Høyde 85 mm, bredde 127 mm) kr. 1090,- +moms
5. *3/4 side* (Høyde 130 mm, bredde 127 mm) kr 1700,- +moms
6. *Helside* (Høyde 177 mm, bredde 127 mm) kr. 1940,- +moms
7. *Dobbelside* (Høyde 177 mm, bredde 2x127 mm) kr. 3500,- +moms

ISSN 0332-5431

